

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**INFORMOVÁNÍ OBYVATELSTVA
O MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTECH**

Autor práce: Lukáš Jarosch, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce – v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS a v tištěné podobě knihovnou VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu Mgr. Štěpánu Kavanovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

JAROSCH, L. *Informování obyvatelstva o mimořádných událostech* : bakalářská práce. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2019, 79 s. Vedoucí bakalářské práce : Mgr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Klíčová slova: informace, varování obyvatelstva, mimořádná událost, Jednotný systém varování a vyrozumění

Práce pojednává o způsobu předávání informací obyvatelstvu v případě vzniku či hrozby mimořádné události. Cílem bakalářské práce je zjistit, ze kterých zdrojů a v jaké míře jsou obyvatelé o mimořádných událostech informováni. Vedlejším cílem je navržení doporučení na jaký zdroj informovanosti se v budoucnu zaměřit pro zvýšení jeho efektivity směrem k obyvatelstvu.

Teoretická část se zabývá legislativním rámcem týkající se povinnosti informovat obyvatele ze strany orgánů státní správy a samosprávy, složek integrovaného záchranného systému a provozovatelů vybraných objektů. Další kapitola se věnuje informačním zdrojům, ze kterých mohou obyvatelé čerpat informace o mimořádných událostech a o ochraně obyvatelstva. Následujícím tématem je průběh mimořádné události, který je členěn do tří fází. Každá fáze má svá specifika týkající se informování obyvatelstva. Teoretickou část uzavírá téma Jednotného systému varování a vyrozumění, včetně historie jeho vývoje.

V praktické části je analyzována míra informovanosti obyvatelstva o mimořádných událostech v Ústeckém kraji. Pomocí dotazníkové metody jsou zjišťovány znalosti v oblasti varování a vyrozumění při mimořádné události u místního obyvatelstva, jak dalece jsou lidé seznámeni s tématem mimořádných událostí a odkud tyto znalosti pocházejí. Výsledky empirické části jsou interpretovány v poslední kapitole včetně doporučení ke zlepšení efektivity informování obyvatel.

ABSTRACT

JAROSCH, L. *Information Activity of Population about Emergency Cases* : Bachelor Thesis. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2019, 79 p. Supervisor : Mgr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Key words: information, warning, emergency cases, Unified System of Alerting and Informing

This bachelor thesis deals with the way of transmission of information to the population in case of emergence or threat of extraordinary events. The purpose of the thesis is to find out from which sources and to what extent the inhabitants of the emergency are informed. The secondary purpose is to suggest a recommendation on what kind of information source to focus in the future to increase its effectiveness towards the population.

The theoretical part deals with the legislative framework concerning the obligation to inform residents by the state administration and self-government bodies, integrated rescue system units and operators of selected buildings. The next chapter deals with information sources from which residents can draw information on emergencies and on the protection of the population. The next topic is the course of the emergency, which is divided into three phases. Each phase has its own specifics about informing the population. The theoretical part is concluded with the theme of the Unified System of Warnings and Notifications, including the history of its development.

The practical part analyzes the level of awareness of the inhabitants about emergency cases in the Ústí nad Labem Region. Using questionnaire methods, knowledge of emergency warnings and alerts in the local population is ascertained as people are very familiar with the subject of emergencies and where this knowledge comes from. The results of the empirical parts are interpreted in the last chapter, including recommendations for improving the effectiveness of informing the population.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Teoretický a zákonný rámec mimořádných událostí	10
2.1 Vymezení základních pojmů	10
2.2 Legislativní rámec	12
2.2.1 Obecný legislativní rámec.....	12
2.2.2 Zákon o HZS	13
2.2.3 Zákon o IZS.....	13
2.2.4 Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání	14
2.2.5 Krizový zákon a zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy ...	15
2.2.6 Zákon o prevenci závažných havárií	15
2.2.7 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030	16
2.3 Zdroje informování obyvatel.....	17
2.3.1 Informování ze strany Hasičského záchranného sboru ČR	21
2.3.2 Informování ze strany Policie ČR	21
2.3.3 Ostatní hromadné sdělovací prostředky.....	21
2.3.1 Informování o ohrožujícím stavu	22
2.4 Práva a povinnosti subjektů spjaté s informováním obyvatel.....	23
2.5 Průběh informování obyvatelstva	25
2.5.1 I. fáze: Preventivně výchovná činnost	25
2.5.2 II. fáze: Akutní fáze mimořádné události.....	27
2.5.3 III. fáze: Fáze obnovy a nápravy	36
3 Historie a vývoj informovanosti obyvatelstva o mimořádných událostech	37
4 Dotazníkové šetření.....	41
4.1 Charakteristika Ústeckého kraje.....	41
4.2 Ústecko z pohledu ochrany obyvatelstva.....	42
4.3 Analýza dotazníkového šetření.....	44

4.3.1	Charakteristika respondentů.....	44
4.3.2	Zpracování výsledků dotazníkového šetření.....	46
4.4	Shrnutí výsledků dotazníkového šetření	62
5	Diskuze a doporučení zvýšení informovanosti obyvatelstva	64
	Závěr	66
	Seznam použitých zdrojů	68
	Literární zdroje.....	68
	Ostatní elektronické zdroje	69
	Legislativní dokumenty	71
	Seznam příloh.....	73
	Seznam zkratk.....	73
	Seznam obrázků, grafů a tabulek.....	74
	Seznam obrázků	74
	Seznam tabulek	74
	Seznam grafů	75
	Příloha 1: Formulář dotazníku.....	76

Úvod

Dnešní společnost je založena na informacích. Ve světě, kde dominuje internet a sociální sítě, se staly informace jednou z nejdůležitějších komodit. Rychlý rozvoj komunikačních prostředků jde ruku v ruce s technologickým vývojem, s nímž jsou spojené i vyšší nároky na přísun informací. V případě informování v rámci ochrany obyvatelstva je role informací o to zásadní, protože se díky nim mohou obyvatelé ochránit na zdraví, životě a majetku. I přes veškerý technologický pokrok nelze vždy včas dopředu predikovat místo a čas vzniku mimořádné události. Někdy jsou signály, že se blíží krizová situace, známy jen několik minut před katastrofou. V tuto chvíli jsou hlavním činitelem, který může hrozící katastrofu odvrátit, systémy varování a vyzoomění. Tyto systémy jsou v dnešní době naprosto stěžejními prvky, které jsou pro svoji důležitost striktně právně ošetřeny, standardizovány a kontrolovány.

Dostatečná informovanost občanů o mimořádných událostech je klíčovým činitelem v boji s mimořádnou událostí. Obyvatelé musí být včas a řádně seznámeni s hrozící hrozbou. Hlavním podílem na úspěšně zvládnuté krizové situaci mají tedy dva aspekty – prvním je dostatečná technologická úroveň a provozuschopnost zařízení, prostřednictvím kterého se podávají informace. S tím souvisí i dostatečná vzdělanost obsluhy tohoto zařízení a všech zapojených záchranných či řídicích složek. Druhým aspektem je včasné přijímání informací ze strany obyvatel, snaha obyvatel o proškolení v oblasti ochrany obyvatelstva a o mimořádných událostech a v neposlední řadě poslušnost při pokynech, které udělují záchranné a informační složky.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Použitá data jsou čerpána ze dvou zdrojů – z odborné publikace a dotazníkového šetření. Klíčovou roli v teoretické části hraje odborná literatura, knižní publikace či metodologické pokyny, koncepce a zákony, které byly vydané státními institucemi. V empirické části je užívána metoda dotazníkového šetření, které je jednou z kvantitativních metod výzkumu veřejného mínění. Pomocí této metody lze oslovit vybraný okruh lidí a prostřednictvím statistických a matematických postupů získat konkrétní výsledky, které lze aplikovat na širší okruh lidí.

Dotazník zde obsahuje 29 otázek, na které respondenti odpovídají třemi způsoby: 1. způsob - označením předvolených odpovědí „ano x ne“, 2. způsob - výběrem více předvolených odpovědí nebo žádné, 3. způsob - popsáním pojmu vlastními slovy. Na základě odpovědí oslovených respondentů je zjištěno, jak obyvatelé Ústeckého kraje zaznamenávají informace spjaté s mimořádnými událostmi, zda znají způsoby varování obyvatel a zda vědí, co jednotlivé varovné informace znamenají.

Cílem bakalářské práce je zjistit, ze kterých zdrojů a v jaké míře jsou obyvatelé o mimořádných událostech informováni. Vedlejším cílem je navržení doporučení na jaký zdroj informovanosti se v budoucnu zaměřit pro zvýšení jeho efektivity směrem k obyvatelstvu. Dostatečná informovanost může obyvatelům zásadně pomoci při zvládnutí mimořádné události nebo krizové situace, v níž jde o záchranu zdraví, majetku nebo života. Proto je nezbytné pravidelně zjišťovat úroveň informovanosti obyvatel a dopad znalostí na jejich chování při mimořádné situaci.

2 Teoretický a zákonný rámec mimořádných událostí

2.1 Vymezení základních pojmů

Na samotném počátku práce se tato kapitola věnuje představení základních pojmů, které jsou úzce spjaté s hlavním tématem, tedy s informováním obyvatelstva o mimořádných událostech.

Informace

Definovat význam „informace“ bylo velmi nelehkým úkolem pro filozofy napříč stoletími, protože pojem informace je velmi těžko uchopitelný a vystihnout jeho smysl jediným slovem je velmi obtížné. Jeho původ sahá až k latinskému slovesu „informare“ neboli zhmotnit představu, vytvořit či dát formu myšlenke¹.

Pojem „informace“ definoval Claude Shannon roku 1949 a to tak, že informace je mírou redukce nejistoty a její jednotkou informace je 1 bit, což je snížení nejistoty po sdělení zprávy o události. V dnešním pojetí je tedy informace nejčastěji vnímána jako sdělitelný údaj, který má smysl a snižuje nejistotu².

Varování

Varování obyvatelstva je „*komplexní souhrn organizačních, technických a provozních opatření zabezpečujících včasné předání varovné informace o reálně hrozící nebo již vzniklé mimořádné události, vyžadující realizaci opatření na ochranu obyvatelstva*“.³ Podle zákona č. 239/2000 Sb.,⁴ o integrovaném záchranném systému (dále jen jako „zákon o IZS“), Hasičský záchranný sbor (dále jen jako „HZS“) zabezpečuje varování a obecní úřady varování zajišťují.⁵

¹ SOUČEK, M. *Information Science* [online]. Praha: UK UISK, 2015, s. 9, [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <http://www.informacniveda.cz/article.do?articleId=1130>.

² JANÍČEK, P., MAREK, J. a kolektiv. *Expertní inženýrství v systémovém pojetí*. Praha: Grada Publishing, 2013, s. 55, [cit. 2019-01-03]. ISBN: 978-80-247-4127.

³ MV-GR HZS ČR. *Bojový řád jednotek požární ochrany – taktické postupy zásahu* [online]. © BŘ - ML č. 3/Ob, ze dne 2.12.2011, [cit. 2019-19-03]. Dostupné na: <https://storage.pozary.cz/article/4/f/4fcc6b115f1aa/obr4fcc6b59bcf58.pdf>.

⁴ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákon. In: *Sbírka zákonů*, ze dne 28. června 2000.

⁵ VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ a SDRUŽENÍ POŽÁRNÍHO A BEZPEČNOSTNÍHO INŽENÝRSTVÍ. *Veřejná informovanost obyvatel*. In: *Sborník přednášek z konference Ochrana obyvatelstva 2006*. © Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. Ostrava, 2006, s. 101, [cit. 2019-01-03]. ISBN 80-86634-78-7

Mimořádná událost

Dle §2 zákona o IZS⁶ je mimořádná událost definována jako „*škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací*“.

Integrovaný záchranný systém

Integrovaný záchranný systém (dále jen „IZS“) je definován §2 zákona o IZS⁷ jako „*koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací*.“ Aby se jednalo o koordinaci složek, musí být souběžně zapojeny nejméně dvě složky ve vzájemné činnosti.⁸

Mezi základní jednotky IZS patří HZS ČR, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje, poskytovatelé zdravotnické záchranné služby a Policie ČR. Za vedlejší složky jsou považovány části Armády ČR, které jsou určené pro případnou spolupráci v rámci IZS, dále pak neziskové organizace, havarijní a pohotovostní služby obecní policie a svoji roli hraje také sdružení dobrovolných hasičů⁹.

Základními orgány, které jsou zodpovědné za koordinaci složek IZS jsou tzv. operační a informační střediska integrovaného záchranného systému (OPIS IZS). Tato střediska spojují také tísňové linky 112 a 150. Jejich součástí jsou operační střediska HZS krajů (OPIS HZS) a operační a informační střediska Generálního ředitelství HZS ČR (OPIS GŘ HZS)¹⁰.

---

⁶ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákon. In: Sbíрка zákonů, ze dne 28. června 2000.

⁷ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákon. In: Sbíрка zákonů, ze dne 28. června 2000.

⁸ FIALA, Miloš; VILÁŠEK, Josef. Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2010, s. 108, [cit. 2019-01-03]. ISBN 978-80-246-1856-2.

⁹ Autorský kolektiv. *Ochrana člověka za mimořádných událostí*. © Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha, 2003, s.11, [cit. 2019-02-05]. ISBN 80-86640-08-6.

¹⁰ Autorský kolektiv. *Ochrana člověka za mimořádných událostí*. © Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha, 2003, s.11, [cit. 2019-02-05]. ISBN 80-86640-08-6.

Krizová situace

Zákon č. 240/2000 Sb.,¹¹ o krizovém řízení (dále jen jako „krizový zákon“), definuje krizovou situaci jako mimořádnou událost, kdy je narušená kritická infrastruktura, nebo ostatní nebezpečí, při nichž jsou vyhlášené stavy a to stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu či válečný stav.

2.2 Legislativní rámec

2.2.1 Obecný legislativní rámec

Problematika mimořádných událostí, jejich řešení a informování o nich, je podrobně upraveno několika zásadními zákony českého právního systému. Pokud se zaměříme na téma z obecného hlediska, pak ochrana života, zdraví i majetku je zakotvena v samotné Listině základních práv a svobod, konkrétně v usnesení č. 2/1993 Sb.,¹² což je Listina základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku České republiky.

Roku 1985 vyšel v platnost zákon České národní rady č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ve znění pozdějších předpisů, jehož účelem je podle § 1 „vytvořit podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelných pohromách a jiných mimořádných událostech stanovením povinností ministerstev a jiných správních úřadů, právnických a fyzických osob, postavení a působnosti orgánů státní správy a samosprávy na úseku požární ochrany, jakož i postavení a povinností jednotek požární ochrany.“¹³

---

¹¹ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a změně některých zákonů (krizový zákon) In: Sbíрка zákonů, ze dne 1.1.2001.

¹² Usnesení č. 2/1993 Sb., Usnesení předsednictva České národní rady o Listině základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. In: Sbíрка zákonů, ze dne 1.1.1993.

¹³ Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. In: Sbíрка zákonů, ze dne 1.7.1986.

2.2.2 Zákon o HZS

Legislativní ukotvení organizace HZS je dáno zákonem č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky¹⁴. V zákoně je uvedena spolupráce hasičského sboru se správními úřady a jinými státními institucemi při vzájemné pomoci a informování o mimořádných událostech. HZS se tímto zákonem stává klíčovou složkou při řešení mimořádných událostí, jakožto i základní složkou zodpovědnou za informování obyvatelstva v případě vzniku mimořádné události.

2.2.3 Zákon o IZS

Nejen HZS, ale i další organizace a složky pomáhají a spolupracují v krizových či mimořádných situacích. Pro efektivnější organizaci těchto složek byl v roce 2000 přijat již zmíněný zákon o IZS. Podle § 1 zákon *„vymezuje integrovaný záchranný systém, stanoví složky integrovaného záchranného systému a jejich působnost, pokud tak nestanoví zvláštní právní předpis, působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu (dále jen "krizové stavy)".*¹⁵

Mimořádná událost je legislativně zakotvena v § 2 jako *„škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací“*.¹⁶

Zákon o IZS vymezuje práva a povinnosti subjektů při vzniku mimořádné události. Mezi tyto subjekty se řadí IZS, ministerstva, hejtmani, primátoři a starostové, tzv. stálé orgány pro koordinaci složek IZS, kterými jsou OPIS HZS a OPIS GŘ HZS. Tato střediska jsou povinna přijímat a vyhodnocovat informace o mimořádných událostech, zprostředkovat organizaci a vyrozumění ostatních složek IZS a v případě nebezpečí zajistit varování obyvatelstva na ohroženém území.

---

¹⁴ Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru. In: Sbíрка zákonů, ze dne 1.1.2016.

¹⁵ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákon. In: Sbíрка zákonů, ze dne 28. června 2000.

¹⁶ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákon. In: Sbíрка zákonů, ze dne 28. června 2000.

Zákon o IZS¹⁷ dále ukládá Ministerstvu vnitra ČR (MVČR), jehož úkoly plní Generální ředitelství HZS ČR (GŘ HZS), zajišťovat a provozovat Jednotný systém varování a vyrozumění s tím, že prováděcí předpis stanoví technické, provozní a organizační zabezpečení Jednotného systému varování a vyrozumění.

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, popisuje koordinaci jednotlivých složek IZS. Vyhláška určuje povinnosti, které má HZS v případě vzniku mimořádné události, dále stanovuje povinnosti velitele zásahu nebo koordinační řízení ze strany MVČR či hejtmána kraje. V neposlední řadě udává vyhláška povinnou dokumentaci spjatou s ochranou obyvatelstva a s krizovým plánováním jako jsou havarijní či vnější havarijní plány.¹⁸

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb.,¹⁹ k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva uvádí průběh tísňového informování obyvatelstva o hrozící nebo probíhající mimořádné události, s čímž souvisí i koncové prvky varování a vyrozumění, zřizování středisek, přes které probíhá řízení procesu informování, kontrolování provozuschopnosti veškerého zařízení užívaného při tísňovém informování apod.

2.2.4 Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání

V zákoně č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně některých zákonů, jsou vymezena práva a povinnosti poskytovatelů rozhlasového a televizního vysílání, přičemž § 32 vymezuje následující povinnost *„poskytnout v naléhavém veřejném zájmu státním orgánům a orgánům územní samosprávy na jejich žádost nezbytný vysílací čas pro důležitá a neodkladná oznámení v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu, stavu ohrožení státu, válečného stavu, stavu kybernetického nebezpečí, nebo opatření na ochranu veřejného zdraví; odpovědnost za obsah těchto oznámení má osoba, které byl vysílací čas poskytnut.“*²⁰

---

¹⁷ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Sbirka zákonů, ze dne 28. června 2000.

¹⁸ Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ze dne 5.9.2001.

¹⁹ Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, ze dne 9.8.2002.

²⁰ Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně některých zákonů. In: Sbirka zákonů, ze dne 4.7.2001.

2.2.5 Krizový zákon a zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy

Český právní systém pamatuje i na vznik krizové situace a v krizovém zákoně²¹ nařizuje působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků. Tento zákon tedy zmiňuje práva a povinnosti právnických a fyzických osob během přípravy na krizové situace, definuje orgány krizového řízení, funkci krizového štábu nebo pravidla pro poskytování státní podpory při živelných pohromách.

Zákon č. 241/2000 Sb.²², o hospodářských opatřeních pro krizové stavy nařizuje hospodářská opatření pro krizové stavy. Dále ukládá práva a povinnosti vlády, úřadů a jiných státních institucí s rozšířenou působností v souvislosti se vznikem krizového stavu.

2.2.6 Zákon o prevenci závažných havárií

Prevence mimořádné události byla prvotně zakotvena v zákoně č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky. Tento zákon byl zrušen a nahrazen zákonem č. 224/2015 Sb.²³, o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi. Zde jsou upravena pravidla pro provozovatele objektu, který má za povinnost ohlašování nebezpečných či chemických látek kompetentním orgánům, které posoudí zařazení provozovatele do skupin dle možného rizika a nebezpečnosti pro okolní subjekty. Podle § 1 zákon *„stanoví systém prevence závažných havárií pro objekty a zařízení, v nichž je umístěna vybraná nebezpečná chemická látka nebo chemický přípravek s cílem snížit pravděpodobnost vzniku a omezit následky závažných havárií na zdraví a životy lidí, hospodářská zvířata, životní prostředí a majetek v objektech a zařízeních v jejich okolí“*.²⁴ Tento zákon tedy určuje povinnosti právnickým i fyzickým osobám, které buď vyrábějí, nebo skladují nebezpečné látky. Podniky mají povinnost zpracovat bezpečnostní dokumentaci dle platných norem, kde je zaevidovaná každá riziková látka.

---

²¹ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a změně některých zákonů (krizový zákon) In: Sbíрка zákonů, ze dne 1.1.2001.

²² Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů. In: Sbíрка zákonů, ze dne 1.1.2001.

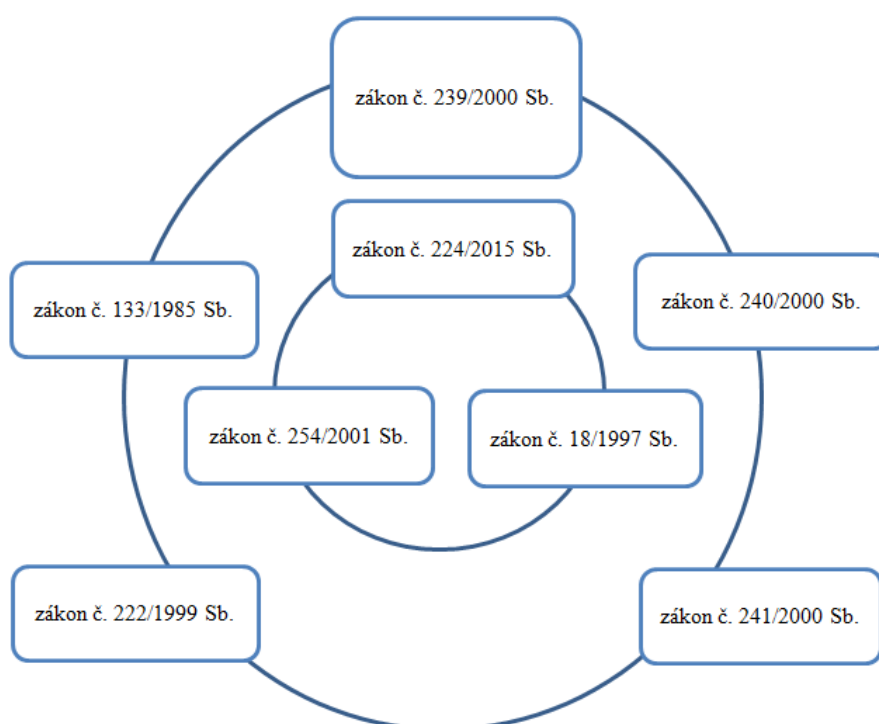
²³ Zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi. In: Sbíрка zákonů, ze dne 1.10.2015.

²⁴ Zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi. In: Sbíрка zákonů, ze dne 1.10.2015.

2.2.7 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030

Důležitým bodem v otázce ochrany obyvatelstva je také predikování budoucího vývoje a ustanovení určitého směru, kterým by se měla Česká republika ubírat. K tomuto účelu byla vypracována Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030²⁵. Tuto koncepci zpracovává GŘ HZS, jenž spolupracuje například se zástupci vysokých škol, členy civilního nouzového plánování, ale i s odbornou veřejností. V koncepci je zanalyzován současný stav a určeny priority ochrany obyvatelstva do roku 2030, s čímž souvisí i úkoly, které musí být danými subjekty splněny. Koncepce udává základní právní rámec v oblasti ochrany obyvatelstva následujícím schématem:

Obr. 1: Základní právní rámec v ochraně obyvatelstva²⁶

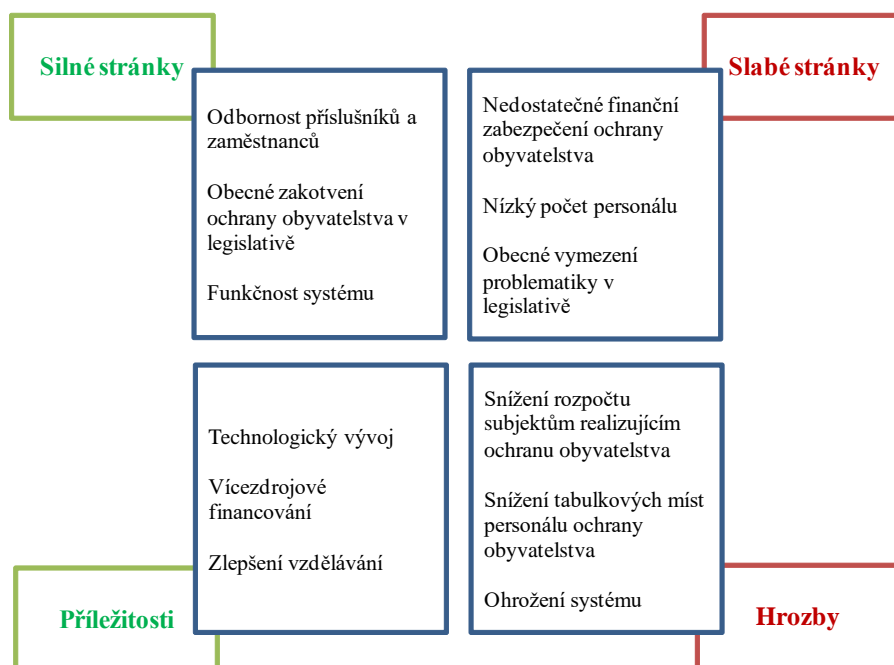
²⁵ Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030. Vyd. 1. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2013 [i.e. 2014]. 75 s (s.4), [cit. 2019-02-09]. ISBN 978-80-86466-50-7.

²⁶ Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030. Vyd. 1. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2013 [i.e. 2014]. s.4, [cit. 2019-02-09]. ISBN 978-80-86466-50-7.

Součástí koncepce je také zhodnocení silných a slabých stránek v dané tématice, které jsou znázorněny na Obrázku 2:

Obr. 2: Silné a slabé stránky v ochraně obyvatelstva²⁷

2.3 Zdroje informování obyvatel

Pokud je situace vyhodnocena jako mimořádná událost, přistupuje se pak ke speciální komunikaci s médii i s obyvateli. Obyvatelé mají širokou škálu možností, kde čerpat informace, ale v případě vzniku krizové situace jsou varováni zejména prostřednictvím:

- *Jednotného systému varování a vyrozumění* (místní rozhlas, sirény, popř. megafony, rozhlasové vozy apod.)
- *veřejnoprávního rozhlasu* – stanice RADIOŽURNÁL
- *veřejnoprávní televize* – programový okruh ČT1 a ČT2, tisk.
- *soukromé televizní a rozhlasové stanice* - Nova, Prima, Evropa2, F1

²⁷ *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030*. Vyd. 1. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2013 [i.e. 2014]. s.6, [cit. 2019-02-09]. ISBN 978-80-86466-50-7.

Další informace, nejen o vzniku mimořádné události, ale také o tématech z oblasti preventivně výchovné činnosti, mají obyvatelé k dispozici prostřednictvím těchto informačních zdrojů:

a. Rozhlasové vysílání, místní a celostátní tisk, ostatní média

b. Portál krizového řízení kraje

Obyvatelé zde naleznou přehledný seznam mimořádných událostí včetně mapy aktuální situace, dále jsou zde k dispozici informace o krizovém štábu obce. K nahlédnutí je také povodňový plán nebo plánované akce pro školy za účasti HZS. V případě krizového portálu Ústeckého kraje je zde umístěna analýza rizik týkající se dané oblasti. Občané se tak mohou dozvědět jak o již ukončených krizových situacích, tak i o hrozících nebezpečích.²⁸

c. Webové stránky obecního úřadu či magistrátu

Obecní či krajský úřad uvádí na svých webových stránkách nejdůležitější kontakty v případě vzniku mimořádné události. Také se zde občané mohou dozvědět, co dělat v případě vzniku mimořádné události nebo jak reagovat, když zazní varovný signál. V případě Ústeckého kraje se jedná o sekci „Co dělat když?“, ve které mohou obyvatelé nalézt plno užitečných informací z tematiky ochrany obyvatelstva.²⁹

d. Webový portál krajského HZS

Na webovém portálu krajského HZS jsou připraveny příručky a metodiky, návody i legislativa platných předpisů související s ochranou obyvatelstva. Obyvatelé se zde mohou dozvědět základní informace o složkách IZS nebo si přečíst kompletní informační servis – roční zprávy, statistiky, plánované akce preventivně výchovné činnosti. HZS tak provádí jak zpravodajskou činnost týkající se hrozeb nebo vzniku mimořádných událostí, tak i preventivně výchovnou činnost za účelem zvyšování vzdělanosti obyvatelstva v tématické ochrany obyvatelstva a její prevence. V rámci Ústeckého kraje si může občan v sekci Ochrana obyvatelstva najít vzdělávací příručky,

---

²⁸ ÚSTECKÝ KRAJ. Portál krizového řízení. [online]. © Ústecký kraj, 2019, [cit. 2019-03-03]. Dostupné na: <https://pkr.kr-ustecky.cz/pkr/>.

²⁹ ÚSTECKÝ KRAJ. Krizové situace. Co dělat když? [online]. © Ústecký kraj, 2019, [cit. 2019-03-03]. Dostupné na: <http://www.kr-ustecky.cz/co-delat-kdyz/ms-204729/p1=204729&p3=0>.

jako např. „Pro případ ohrožení - příručka pro obyvatele“ nebo „Chování obyvatelstva v případě havárie s únikem nebezpečných chemických látek“.³⁰

e. Webový portál Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (SHČMS) jsou nejstarší organizací na poli požární ochrany, jejichž počet členů přesáhl 350 000. Dobrovolní hasiči jsou sdruženi v 77 okresních sdružení, ve 14 krajských sdružení a nejvyšší jednotkou je centrála se sídlem v Praze. Jedním z mnoha úkolů dobrovolných hasičů je také dozor na sportovních a kulturních akcích, preventivně výchovná činnost mezi obyvateli nebo údržba požárního vybavení. Během záchranných a likvidačních prací mají nezastupitelnou úlohu mezi složkami IZS.³¹ Portál SHČMS nabízí komplexní přehled dění prostřednictvím činnosti dobrovolných hasičů. Ti se také podílejí na informování o mimořádných událostech a důležitou roli hrají i v preventivně výchovné činnosti. Občané zde naleznou, mimo jiné, i materiály ke stažení, tedy brožury či letáky s těmito tématy: co dělat při mimořádné události, činnost obyvatel po vyhlášení varovného signálu, evakuace, ochrana před povodněmi, zásady při úniku nebezpečné látky, orkán a tornádo, varovný signál, nalezení podezřelého zavazadla apod.³²

f. Výstavy a soutěže pro děti a mládež

Příkladem mohou být dvě soutěže: 45. ročník literárně-výtvarné soutěže „Požární ochrana očima dětí a mládeže 2019“ : pořadatel SHČMS a soutěž „Do nového roku s Hasičskými pohádkami“ : pořadatel HZS.

g. Významné akce IZS, například Den IZS, Den Policie ČR atd.

h. Propagační materiály, brožury a kalendáře

---

³⁰ HZS ČR ÚSTECKÉHO KRAJE. *Ochrana obyvatelstva. Příručky*. [online]: © 2019 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. 2019, [cit. 2019-03-04]. Dostupné na: <https://www.hzscr.cz/clanek/hzs-usteckeho-kraje-menu-ochrana-obyvatelstva-prirucky.aspx>.

³¹ FIALA, Miloš; VILÁŠEK, Josef. *Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2010, s.126-129, [cit. 2019-02-05]. ISBN 978-80-246-1856-2.

³² SHČMS. *Materiály ke stažení*. [online]: © 2019 Sdružení dobrovolných hasičů Čech, Moravy a Slezska. 2019, [cit. 2019-03-04]. Dostupné na: <https://www.dh.cz/index.php/usek-ochrany-obyvatelstva/preventivne-vychovna-cinnost/materialy-ke-stazeni>.

i. *Spolupráce s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy*

Velký podíl na informovanosti obyvatelstva má školský vzdělávací systém. Složky IZS úzce spolupracují s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“), kdy dochází k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů, dalším bodem je podíl na tvorbě didaktických pomůcek pro učitele a podíl na přípravě učitelů. K tomuto účelu slouží portál Ochrana člověka za mimořádných událostí. Smyslem tohoto portálu je uvedení všech dostupných materiálů a pomůcek pro učitele i žáky na jednom místě. Tento portál je výsledkem spolupráce HZS a nestátní neziskové organizace Centrum pro bezpečný stát³³.

Aktuální vzdělávací program „Hasiči pro školy“ je komplexní podpora HZS pro výuku Ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí na 2. stupni základních škol. V rámci 20 výukových hodin (tedy 5 hodin pro každý ročník) jsou děti zapojeny do tematiky ochrany obyvatelstva, přičemž součástí každé hodiny je interaktivní prezentace, pracovní list pro děti a metodická příručka pro učitele.³⁴

V dnešní době je již standardní praxí provádění exkurzí škol v prostorách HZS nebo naopak pořádání besed ze strany HZS ve školách nebo v prostorách zaměstnavatele. Také rekvalifikační kurzy a celoživotní vzdělávání se specializací na požární ochranu a ochranu obyvatelstva je jednou z forem vzdělávání a informování obyvatelstva v dané tematice. Například v Ústeckém kraji se v listopadu 2018 konala série seminářů pro pedagogy základních škol v problematice „Ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí“, a to ve spolupráci se Zdravotnickou záchrannou službou Ústeckého kraje a Národním institutem pro další vzdělávání. Zúčastnilo se 95 pedagogů.³⁵

---

³³ OČMU. *Ochrana člověka za mimořádných událostí*. [online]. © Centrum pro bezpečný stát, z.o., 2019, [cit. 2019-03-03]. Dostupné na: <https://www.ocmu.cz/>.

³⁴ HZS ZLÍNSKÉHO A ÚSTECKÉHO KRAJE. *Hasiči pro školy*. [online]. ©HZS Zlínského a Ústeckého kraje, 2019, [cit. 2019-03-03]. Dostupné na: <https://www.hasiciproskoly.cz/uvod>.

³⁵ HZS ČR ÚSTECKÉHO KRAJE. *Semináře pro pedagogy základních škol na téma ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí*. [online]: © 2019 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. 2019, [cit. 2019-03-04]. Dostupné na: <https://www.hzscr.cz/clanek/seminare-pro-ucitele-zakladnich-skol-na-tema-ochrana-cloveka-za-beznych-rizik-a-mimoradnych-udalosti.aspx>.

2.3.1 Informování ze strany Hasičského záchranného sboru ČR

HZS je hlavním strategickým a komunikačním činitelem v případě vzniku mimořádné události. Informace plynoucí ze strany HZS musí být ucelené, objektivní a pravdivé a poskytnuty bez zbytečného odkladu. Mohou být sděleny ústně, telefonicky nebo písemně oprávněnými osobami stanovenými pokynem.

Další formou pro sdělování informací veřejnosti jsou webové stránky HZS kraje, tiskové konference nebo také účast v TV nebo v rozhlasu kompetentních osob, které se k dané tématice vyjadřují, nebo dále publikují v tištěných časopisech, brožurách apod.

2.3.2 Informování ze strany Policie ČR

Policie ČR je státním orgánem, který ze své podstaty vyžaduje velkou spolupráci obyvatelstva při svém výkonu na poli informovanosti, tedy informovat obyvatele, ale také informace od obyvatel přijímat. Díky tomu má Policie ČR kvalitní informační systém obsahující skupiny pro styk s veřejností a s médii, odborníky pro PR i tiskové mluvčí.

Mluvčí Policie ČR jsou rozřazeni v rámci krajské či okresní působnosti a informují veřejnost o trestných činech, nehodách, o pátrání pohřešovaných a hledaných osobách apod. V rámci své působnosti mohou tiskoví mluvčí okresních (městských) ředitelství také publikovat v tisku.

Policie ČR také nabízí stálou expozici ochrany obyvatelstva v Muzeu Policie ČR. Zde se mohou návštěvníci dozvědět plno zajímavých informací o vývoji ochrany obyvatelstva, také o historii všech bezpečnostních složek, prvků varování, včetně jejich techniky.

2.3.3 Ostatní hromadné sdělovací prostředky

Podle § 32 zákona o IZS³⁶ každý, kdo provozuje hromadné informační prostředky, včetně televizního a rozhlasového vysílání, je povinen bez náhrady nákladů na základě žádosti operačního a informačního střediska integrovaného záchranného systému neprodleně a bez úpravy obsahu a smyslu uveřejnit tísňové informace potřebné pro záchranné a likvidační práce.

---

³⁶ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. 5

Podle § 30 krizového zákona³⁷ je „*provozovatel televizního nebo rozhlasového vysílání povinen bez náhrady nákladů na základě žádosti orgánů krizového řízení neprodleně a bez úpravy obsahu a smyslu uveřejnit informace o vyhlášení krizových stavů a nařízených krizových opatřeních při krizových stavech.*“

2.3.1 Informování o ohrožujícím stavu

Krizový zákon³⁸ určuje povinnosti a působnost orgánů samosprávných celků, fyzických i právnických osob, které souvisí s řízením krizové situace. Kompetentní orgány také vyhláší stav ohrožující území ČR, a to:

Stav nebezpečí

Stav nebezpečí se vyhláší v případě živelné pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiné události, která ohrozí životy, zdraví, majetek, životní prostředí. Nedosahuje intenzity velkého rozsahu, ale není možné ji odvrátit běžnou cestou správních úřadů a složek IZS. Je vyhlášen hejtmanem kraje, nicméně zhodnocení stavu a vážnosti situace má na starost velitel zásahu poplachového plánu IZS či HZS kraje³⁹.

Nouzový stav

Nouzový stav se vyhláší v případě živelné pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiné události, která ohrozí životy, zdraví, majetek, životní prostředí. Dosahuje intenzity značného rozsahu na celém státě či části území. Je vyhlášen Vládou ČR. Časově je omezen na 30 dní.⁴⁰

Stav ohrožení státu

Stav ohrožení státu se vyhláší v případě, kdy je ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu nebo jeho demokratické základy. Je vyhlášen Parlamentem ČR. Dosahuje intenzity značného rozsahu - celý stát či část území a je časově neomezen.⁴¹

---

³⁷ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a změně některých zákonů (krizový zákon). In: Sbirka zákonů, ze dne 1.1.2001.

³⁸ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů. In: Sbirka zákonů, ze dne 1.1.2001.

³⁹ Autorský kolektiv. *Ochrana člověka za mimořádných událostí*. © Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha, 2003, s.13, [cit. 2019-02-05]. ISBN 80-86640-08-6.

⁴⁰ Autorský kolektiv. *Ochrana člověka za mimořádných událostí*. © Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha, 2003, s.13, [cit. 2019-02-05]. ISBN 80-86640-08-6.

⁴¹ Autorský kolektiv. *Ochrana člověka za mimořádných událostí*. © Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha, 2003, s.13, [cit. 2019-02-05]. ISBN 80-86640-08-6

Válečný stav

Válečný stav se vyhláší v případě, kdy je republika napadena nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení. Vyhláší jej Parlament ČR pro celé území státu. Je časově neomezen.⁴²

Obyvatelé by měli mít povědomí o rizicích, která jim hrozí v jejich bezprostřední blízkosti, nejčastěji riziko chemických či jaderných elektráren, dále o rizikových provozech a skládkách odpadu. Dále by měli být informováni o možné hrozbě povodní v zátopových oblastech a měli by disponovat informacemi o tom, kdo jsou záchranné složky, jak, kam a v jakém případě se na ně obrátit a v další fázi jak mají sami jednat, tedy mít znalost základních pravidel evakuace, první pomoci apod. V tomto stádiu hraje velkou roli preventivně výchovná činnost. Avšak nejvíce koordinovaná fáze informování obyvatelstva je během její akutní etapy, tedy pokud už nějaká mimořádná událost nastala. Tam se projevuje připravenost, pracovitost, týmová spolupráce a profesionální přístup všech složek IZS i ostatních subjektů podílejících se na zvládnutí mimořádné události.

2.4 Práva a povinnosti subjektů spjaté s informováním obyvatel

Právo na informace je zakotveno v § 25 odst. 1 zákona o IZS⁴³. Zde se přímo uvádí skutečnost, že každá fyzická osoba, která pobývá v ČR, má právo na informace o krizových opatřeních. Také v krizovém zákoně⁴⁴ je uvedeno právo na informace, konkrétně v § 31 odst. 1 se uvádí právo na informace o krizových opatřeních, které slouží k ochraně jejího života, zdraví či majetku.

Zákon o IZS,⁴⁵ konkrétně § 7, ukládá MVČR povinnost organizovat instruktáže a podílet se na vzdělávání jak obyvatelstva, tak složek IZS. Je tedy zřejmé, že i MVČR se musí podílet na informování obyvatelstva.

---

⁴² Autorský kolektiv. *Ochrana člověka za mimořádných událostí*. © Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha, 2003, s.13, [cit. 2019-02-05]. ISBN 80-86640-08-6

⁴³ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů*, ze dne 28. června 2000.

⁴⁴ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů*, ze dne 1.1.2001

⁴⁵ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů*, ze dne 28. června 2000.

Obecní úřady provozují koncové prvky varování, popř. zajišťují varování jiným způsobem, pokud jsou lokality bez pokrytí varovným signálem. Hlavní činnosti obecního úřadu se řídí:

- § 15 odst. 2 písm. c) a § 16 písm. a) zákona o IZS
- § 23 odst. 1 písm. a) krizového zákona;
- § 9 odst. 6 vyhlášky Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

Dále nesou také svůj podíl ve vzdělávacím procesu, protože musí fyzické i právnické osoby seznámit s možnými riziky a dále s preventivními opatřeními, jak se těmto rizikům vyhnout.

Legislativa pamatuje i na povinnosti právnických osob a podnikajících subjektů. Podle § 23 odst. a § 24 zákona o IZS⁴⁶, musí zajistit vzdělání svých pracovníků, proškolení o možných rizicích, proškolení o evakuaci, požární ochraně a proškolení o preventivních opatřeních, jak se rizikům vyhnout, popř. pokud již vzniknou, tak jak je řešit. Dále musí zajistit varování svých zaměstnanců a v případě havárie podílet se na varování osob ohrožených havárií. Jsou též povinny strpět umístění zařízení systému varování a vyzoomění na nemovitostech, které mají ve svém vlastnictví. Pro případný vznik mimořádné události musí mít vypracovaný tzv. „plán krizové připravenosti“. Ten se týká právnických a fyzických osob, které mají na starosti opatření krizového plánu.

Vlastníkům vodních děl ukládá § 84 odst. 2 písm. c) zákona č. 254/2001 Sb.⁴⁷ povinnost provádět technické zabezpečení a kontroly svého majetku, a v případě vzniku mimořádné události o tomto informovat povodňové orgány, HZS a ohrožené subjekty.

Provozovatelé nebezpečných zařízení se podílejí na varování obyvatelstva v případě havárie, za podmínky, že jsou zařazeni do skupiny B dle zákona o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi.⁴⁸

---

⁴⁶ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Sbíрка zákonů, ze dne 28. června 2000.

⁴⁷ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). In: Sbíрка zákonů, ze dne 1.1.2002.

⁴⁸ Zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi. In: Sbíрка zákonů, ze dne 1.10.2015.

2.5 Průběh informování obyvatelstva

Zákony ukládají kompetentním orgánům, institucím a podnikům povinnost informovat obyvatele o mimořádných událostech, o bezpečnostních rizicích a ohrožených zónách. Tyto povinnosti a s nimi spjaté informování obyvatelstva se rozlišuje podle fází vývoje mimořádné události:⁴⁹

- I. fáze informování: preventivně výchovná činnost před vznikem události
- II. fáze informování: akutní fáze mimořádné události
- III. fáze informování: fáze obnovy a nápravy tj. po vzniku mimořádné události

2.5.1 I. fáze: Preventivně výchovná činnost

Cílem preventivně výchovné činnosti je připravenost obyvatelstva na mimořádné a krizové situace, a předcházení těmto událostem. Proto je nutné obyvatelstvo vzdělávat v oblasti ochrany obyvatelstva a podávat jim informace o možném riziku. Účast HZS v preventivně výchovné činnosti je stěžejní. HZS má za povinnost seznamovat fyzické i právnické osoby s tematikou ochrany obyvatelstva a za účelem zvyšování povědomí a informovanosti pořádat také vzdělávací akce. HZS spolupracuje s podniky, které mají ze zákona povinnost proškolit své zaměstnance, dále spolupracuje s veřejně prospěšnými organizacemi s cílem zapojit více občanů do tématu ochrany obyvatelstva.

Co se týče historie, tak velký podíl na vzdělávání obyvatelstva měla výuka předmětu Branná výchova, která se učila do roku 1991. V současné době je udělena povinnost začlenit tuto problematiku do vzdělávání Pokynem MŠMT č. j. 13 586/03-22⁵⁰ k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů. Cílem tohoto vzdělávání je rozšířit znalost žáků a studentů o tyto body:

---

⁴⁹ ŠIMEK, T. Tísňové informování obyvatelstva. [online]: Institut ochrany obyvatelstva, In: The Science for Population Protection, 2/2016, [cit. 2019-02-07], s.3. Dostupné na: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/32/247.pdf>.

⁵⁰ MŠMT. Pokyn MŠMT k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů. Č. j. 12 050/03-22. [online]: MŠMT.cz, ze dne 4.3.2003., [cit. 2019-02-05]. Dostupné na: www.msmt.cz/file/9649_1_1/.

- a) „rozpoznání varovného signálu „Všeobecná výstraha“ a činnost po jeho vyhlášení;
- b) používání telefonních linek tísňového volání a dalších komunikačních prostředků;
- c) přípravu evakuačního zavazadla, zásady pro opuštění bytu a ohroženého prostoru;
- d) činnosti integrovaného záchranného systému;
- e) poskytování první pomoci při zraněních v případě mimořádných událostí.

Pedagogové a školské instituce se dále řídí dle Rámcového vzdělávacího programu, který určuje doporučené učivo na předškolním, základním i středním stupni.

Jak už bylo zmíněno výše, HZS i obce mají ze zákona povinnost rozšiřovat povědomí o dané problematice, vzdělávat své občany a dopřát jim informace týkající se mimořádných událostí či jak jim předejít. Cílovou skupinou nejsou však jen děti a školní mládež, ale i dospělé obyvatelstvo, zaměstnavatelé, veřejná správa či cizinci. HZS k této podpoře vzdělanosti používá různé formy výuky jako je např. výuka ve školách, komunikaci s médii, pořádání instruktáží a školení, praktická příprava, vědomostní a dovednostní soutěže.

Podle vyjádření HZS Ústeckého kraje je smysl preventivně výchovné činnosti následující: *„Je důležité, aby občané Ústeckého kraje byli schopni svým chováním nebezpečným situacím předcházet a v případě, že již taková situace vznikne, aby dokázali takovou událost správně řešit, zvládli pomoc sobě i ostatním postiženým a případně svým chováním podpořili zasahující složky. Z tohoto důvodu je třeba zvyšovat a prohlubovat informovanost nejen o možných nebezpečích, ale i o správných postupech a chování v případě, že mimořádná situace reálně nastane.“*⁵¹

---

⁵¹ HZS ČR ÚSTECKÉHO KRAJE. *Ochrana obyvatelstva. Pomoc školám*. [online]: © 2019 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. 2019, [cit. 2019-01-15]. Dostupné na: <https://www.hzscr.cz/clanek/hzs-usteckeho-kraje-menu-ochrana-obyvatelstva-pomoc-skolam.aspx>.

2.5.2 II. fáze: Akutní fáze mimořádné události

Akutní fáze mimořádné události je období vzniku a trvání mimořádné události. S touto fází jsou neodmyslitelně spjaty následující pojmy⁵²:

Varování je souhrnem organizačních a technických opatření zabezpečujících včasné upozornění obyvatelstva na hrozící nebo nastalou mimořádnou událost, vyžadující realizaci opatření na ochranu obyvatelstva a majetku. Zahrnuje zejména varovný signál, po jehož provedení je neprodleně obyvatelstvu poskytnuta prvotní informace.⁵³

Varovný signál je stanovený akustický, verbální nebo optický signál doplněný o příslušnou prvotní informaci o povaze mimořádné události a způsobech ochrany. Dnem 1. listopadu 2001 byl na území ČR zaveden jediný varovný signál, a to signál „Všeobecná výstraha“ pro varování obyvatelstva při hrozbě nebo vzniku mimořádné události.⁵⁴

Síť poplachových sirén je základním prostředkem pro bezprostřední veřejné varování obyvatelstva. Je v současné době tvořena veřejnými poplachovými sirénami s právem hospodaření HZS kraje.⁵⁵

Jednotný systém varování a vyrozumění je souhrn organizačních vazeb a technických zařízení zřizovaných a provozovaných MVČR. Je tvořen vyrozumívacími centry, přenosovými a komunikačními sítěmi, koncovými prvky varování, vyrozumění a zařízeními pro tísňové informování obyvatelstva.⁵⁶

---

⁵² PORTÁL KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ. *Způsob varování a vyrozumění obyvatelstva*. [online]: © 2019 Ústecký kraj, [cit. 2019-01-30]. Dostupné na: <https://pkr.kr-ustecky.cz/pkr/zpusob-varovani-a-vyrozumeni-obyvatelstva/>

⁵³ PORTÁL KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ. *Způsob varování a vyrozumění obyvatelstva*. [online]: © 2019 Ústecký kraj, [cit. 2019-01-30]. Dostupné na: <https://pkr.kr-ustecky.cz/pkr/zpusob-varovani-a-vyrozumeni-obyvatelstva>

⁵⁴ PORTÁL KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ. *Způsob varování a vyrozumění obyvatelstva*. [online]: © 2019 Ústecký kraj, [cit. 2019-01-30]. Dostupné na: <https://pkr.kr-ustecky.cz/pkr/zpusob-varovani-a-vyrozumeni-obyvatelstva>

⁵⁵ PORTÁL KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ. *Způsob varování a vyrozumění obyvatelstva*. [online]: © 2019 Ústecký kraj, [cit. 2019-01-30]. Dostupné na: <https://pkr.kr-ustecky.cz/pkr/zpusob-varovani-a-vyrozumeni-obyvatelstva>

⁵⁶ PORTÁL KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ. *Způsob varování a vyrozumění obyvatelstva*. [online]: © 2019 Ústecký kraj, [cit. 2019-01-30]. Dostupné na: <https://pkr.kr-ustecky.cz/pkr/zpusob-varovani-a-vyrozumeni-obyvatelstva>

Vyrozumění souvisí s předáváním informací, stejně jako varování, ale v tomto případě se jedná o včasné předávání informací o hrozící či vzniklé mimořádné události mezi složkami integrovaného záchranného systému a ostatními dotčenými subjekty, orgány zemní samosprávy a státní správy a provozovatelům, kteří jsou zahrnuti do krizových nebo vnějších havarijních plánů. Jedná se tedy o včasné předání informací o vzniklé či hrozící události mezi jednotky.⁵⁷ Vyrozumění se provádí přes tyto spojovací prostředky: radiové spojení IZS, pagery, sirény a jiné lokální informační jednotky, krizové mobilní telefony, které provozují vedoucí úředníci státních institucí, členové krizového štábu, pracovníci složek IZS.

VAROVÁNÍ OBYVATELSTVA

Varování obyvatelstva lze nejčastěji provést těmito způsoby⁵⁸:

- 1) akustickým signálem – forma zvuková a verbální
- 2) optickým signálem - piktogramy, různě zpracovaný text
- 3) kombinace uvedených forem
- 4) taktilní signál - vibrace mobilních telefonů (popř. dalších zařízení) nebo jiná hmatová forma předání informace, hlavně sluchově postiženým osobám.

Varovný akustický zvukový signál zaujme více pozornost obyvatel, zejména tím, že je několikrát opakován a akusticky je schopen přebít i další ruch a hluk tak, aby si ho obyvatelé všimli i v případě spánku. Nicméně nenesou s sebou žádné konkrétní informace, jedná se tedy spíše o informaci pro obyvatele, že se jedná o zásadní ohrožení životů, zdraví či majetku. Verbální sdělení je ze své podstaty akusticky méně výrazné, ale může být účinnější svým obsahem, který nese. Informace jsou konkrétnější a obyvatelé se mohou řídit těmito informacemi a pokyny při sebeochraně. Rizikem je však, že ne každý obywatel toto verbální sdělení zaregistruje.⁵⁹

---

⁵⁷ MV-GŘ HZS ČR. *Bojový řád jednotek požární ochrany – taktické postupy zásahu* [online]. © BŘ - ML č. 3/Ob, ze dne 2.12.2011, [cit. 2019-19-03]. Dostupné na: <https://storage.pozary.cz/article/4/f/4fcc6b115f1aa/obr4fcc6b59bcf58.pdf>.

⁵⁸ ŠIMEK, T. *Tísňové informování obyvatelstva*. [online]: Institut ochrany obyvatelstva, In: The Science for Population Protection, 2/2016, [cit. 2019-02-07], s.5. Dostupné na: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/32/247.pdf>.

⁵⁹ ŠIMEK, T. *Tísňové informování obyvatelstva*. [online]: Institut ochrany obyvatelstva, In: The Science for Population Protection, 2/2016, [cit. 2019-02-07], s.5. Dostupné na: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/32/247.pdf>.

JEDNOTNÝ SYSTÉM VAROVÁNÍ A VYROZUMĚNÍ

Jednotný systém varování a vyrozumění (JSVV) zabezpečuje zejména informování a varování obyvatelstva v případě hrozby či vzniku mimořádných událostí. Provozování JSVV má na starosti MVČR, výkon zajišťuje GŘ HZS, vše dle zákona o IZS⁶⁰.

S výstavbou JSVV se začalo již v druhé polovině 90. let minulého století. I přesto, že je JSVV v kompetenci MVČR, tak na výstavbě se musí podílet obce i určené právnické a podnikající osoby. V současné době je pokrytí varovných signálů uváděno jako 95% z celkového území ČR. Vyhláškou Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., jsou upraveny technické, provozní a organizační podmínky pro předávání informací.

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. definuje tísňovou informaci tak, že se „*tísňová informace předává bezodkladně po vyhlášení varovného signálu a sděluje obyvatelstvu údaje o bezprostředním nebezpečí vzniku nebo již nastalé mimořádné události a údaje o opatřeních k ochraně obyvatelstva*“⁶¹.

Prostředky pro šíření tísňových informací jsou⁶²:

- elektronické koncové prvky varování JSVV
- místní informační systémy - obecní a objektové rozhlas
- mobilní varovné prostředky vozidla s výstražným zařízením, megafony
- osobní vyhlášení - například hlídky státní nebo obecní policie, hasičů
- rozhlas a televize - veřejnoprávní i provozovatelů se soukromou licencí,
- mobilní telefony (zejména SMS textové zprávy), internet.

Základními atributy JSVV jsou vyrozumívací centra, telekomunikační prostředky a koncové prvky varování.

---

⁶⁰ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákon. In: Sbirka zákonů, ze dne 28. června 2000.

⁶¹ Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, ze dne 9.8.2002.

⁶² ŠIMEK, T. *Tísňové informování obyvatelstva*. [online]: Institut ochrany obyvatelstva, In: The Science for Population Protection, 2/2016, [cit. 2019-02-07], s.5. Dostupné na: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/32/247.pdf>.

A. Vyrozumívací centra

Vyrozumívací centra slouží pro účely varování a poskytování tísňových informací obyvatelstvu. Jsou umístěny ve střediskách HZS a také u určených právnických osob.

B. Telekomunikační síť JSVV

Telekomunikační síť JSVV⁶³ mají na starost přenos informací a povelů za účelem aktivace koncových prvků varování. Dále slouží pro přenos informací mezi vyrozumívacími centry. Pokrytí telekomunikačními sítěmi je zajištěno pomocí rozmístění základových stanic v kraji, které jsou pokryty radiovým signálem. V dané lokalitě jsou také rozmístěny přijímače a pagery, přes které se domlouvají určené kompetentní osoby.

C. Koncové prvky varování – sirény

Koncové prvky varování jsou základními prostředky, kterými je obyvatelstvo varováno. Jsou rozmístěny tak, aby mohly upoutat pozornost všech obyvatel a předat včasné varování o mimořádné události. Tato zařízení jsou schopna generovat zvukové varovné signály a vysílat verbální informace. Jsou rozmístěny tak, aby mohly upoutat pozornost všech obyvatel a předat včasné varování o mimořádné události. Podle principu činnosti se dělí na rotační sirény, elektronické sirény a místní informační systémy.⁶⁴

Rotační sirény jsou nejstarším typem zařízení, prostřednictvím kterého je obyvatelstvo varováno. I přesto tvoří většinu koncových prvků v ČR. Jsou ovládány dálkově pomocí dálkových ovladačů nebo tlačítka místního ovládání. Jejich hlavní nevýhodou je, že jsou plně závislé na dodávce elektřiny. Další nevýhodou je fakt, že přes rotační sirénu nelze předat verbální informaci.⁶⁵

Elektronické sirény (ES) a místní informační systémy (MIS) jsou považovány za moderní systémy, které by měly postupně nahradit původní technologii rotačních sirén. Často jsou nazývány společným názvem „elektronické koncové prvky varování“

---

⁶³ OBEC HOŠTĚRÁDKY. *Varování a vyrozumění obyvatelstva*. [online]: hosteradky-resov.cz, 2019, [cit. 2019-01-05]. 4s (s.1). Dostupné na: www.hosteradky-resov.cz/assets/File.ashx?id_org=4570&id_dokumenty=4189 .

⁶⁴ KRATOCHVÍLOVÁ, D. *Ochrana obyvatelstva*. Edice SPEKTRUM SPBI, Ostrava 2005, [cit. 2019-02-07], s.24. ISBN 80-86634-70-1

⁶⁵ KRATOCHVÍLOVÁ, D. *Ochrana obyvatelstva*. Edice SPEKTRUM SPBI, Ostrava 2005, [cit. 2019-02-07], s.24. ISBN 80-86634-70-1.

(EKPV). Jsou schopny provést akustický varovný signál, ale přenést i verbální informace o mimořádné události.⁶⁶

Elektronické sirény (ES) se používají hlavně v oblastech ohrožených zvláštními povodněmi vodních děl I. až III. kategorie; ohrožených únikem nebezpečné látky (chemické nebo radioaktivní) nebo ohrožených jinými druhy rizik, které jsou zařazeny v havarijním plánu kraje. Místní informační systémy (MIS) se používají hlavně v oblastech s vysokou koncentrací osob, v historickém centru obce s komplexem historických budov, v místech s rozvinutou podnikatelskou infrastrukturou nebo tam, kde se nachází dopravní centrum státního a mezinárodního významu⁶⁷.

Obr. 3: Rotační siréna a elektronická siréna⁶⁸

Rotační

Elektronická

---

⁶⁷ ŠIMEK, T. *Tísňové informování obyvatelstva*. [online]: Institut ochrany obyvatelstva, In: The Science for Population Protection, 2/2016, [cit. 2019-02-07], s.5. Dostupné na: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/32/247.pdf>.

⁶⁸ HZSCR. *Varování obyvatelstva*. [online]: © 2019 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, [cit. 2019-02-07]. Dostupné na: <https://www.hzscr.cz/clanek/hzs-usteckeho-kraje-menu-ochrana-obyvatelstva-varovani-obyvatelstva.aspx>.

D. Typy signálů v ČR

Signály slouží jako akustická informace pro obyvatele a pochází z koncových prvků varování. Legislativně jsou upraveny Vyhláškou Ministerstva vnitra č. 380/2002⁶⁹. V současné době existují 3 typy signálů⁷⁰:

- 1) signál: „Všeobecná výstraha“,
- 2) signál: „Požární poplach“
- 3) signál: „Zkušební tón“

Signál „Všeobecná výstraha“

Signál „Všeobecná výstraha“ je jediným platným signálem použitým pro varování obyvatelstva v případě hrozící nebo vzniklé mimořádné události. Jeho charakteristikou je kolísavý tón v délce 140 sekund. Může být hlášen 3x za sebou v intervalových odstupech 3 minut. Spínání tohoto signálu funguje tak, že u rotační sirény je motor zapínán na 4 sekundy a na 3 sekundy vypínán. Princip spínání u elektronických sirén (ES) a místních informačních systémů (MIS) je spouštění kombinací tónů o 180 Hz a 400 Hz nebo reprodukováním uvedeného tónu. Ukončení se provádí prostřednictvím médií – TV, rádio, rozhlas, a varovný signál se tímto odvolává.⁷¹

Signál „Požární poplach“

Signál „Požární poplach“ není varovným signálem pro obyvatelstvo. Slouží pro účely svolávání jednotek dobrovolných hasičů. Jeho charakteristikou je přerušovaný tón po dobu 60 sekund. V případě rotační sirény se motor na 25 vteřin zapne a na 10 vteřin vypne, a to opakovaně. Elektronická siréna a MIS fungují na principu přepínání tónů o 200 Hz a 400 Hz frekvenci v časových odstupech 2 vteřin, po dobu 60 sekund⁷².

---

⁶⁹ Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, ze dne 9.8.2002.

⁷⁰ MV-GŘ HZS ČR. *Technické požadavky na koncové prvky varování připojované do jednotného systému varování a vyzoomění*. [online]: Sběrka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR - částka 24/2008 ve znění částky 13/2009. © 2019 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR Praha, [cit. 2019-02-07]. Dostupné na: <https://www.hzscr.cz/clanek/varovani-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>.

⁷¹ VZDĚLÁVÁNÍ ČLENŮ SH ČMS. *Manuál pro přípravu techniků OO. Varovný signál*. [online]: © SH ČMS 2014, [cit. 2019-02-07]. Dostupné na: <https://www.vzdelavani-dh.cz/publicCourse?id=61&head=135&subhead=363>.

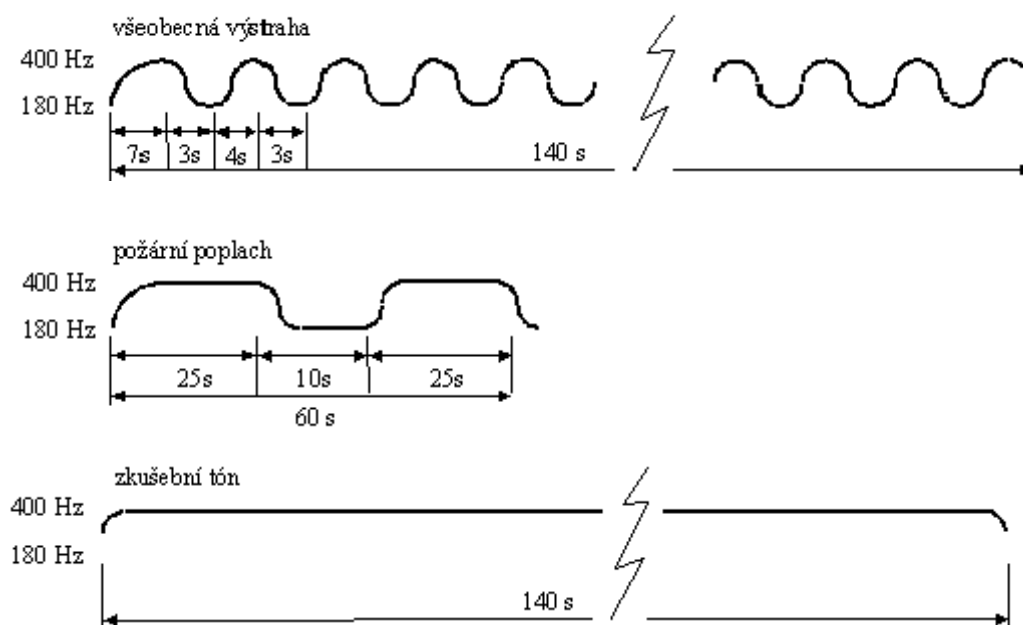
⁷² MV-GŘ HZS ČR. *Technické požadavky na koncové prvky varování připojované do jednotného systému varování a vyzoomění*. [online]: Sběrka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR - částka 24/2008 ve znění částky 13/2009. © 2019 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR Praha, [cit. 2019-02-07]. Dostupné na: <https://www.hzscr.cz/clanek/varovani-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>.

Signál „Zkušební tón“

Signál „Zkušební tón“ se používá pro ověření provozuschopnosti JSVV. Zkouška sirén se provádí každou první středu v měsíci ve 12 hodin. Jeho charakteristikou je trvání tónu po dobu 140 sekund. Zapnutí tohoto signálu se na rotační siréně provádí trvalým zapnutím napájení. V případě elektronických sirén a MIS vytváří tón trvalá reprodukce o 400 Hz. Jakmile skončí akustický signál, je doplněna verbální informace „Toto je zkouška sirén“. Některá střediska mají možnost sdělit reprodukci verbální informace ve znění „Proběhne zkouška sirén“ v jedné ze čtyř jazykových verzí – české, anglické, německé, ruské. Za kontrolu zařízení, které je mimo JSVV, je odpovědný konkrétní orgán obce.⁷³

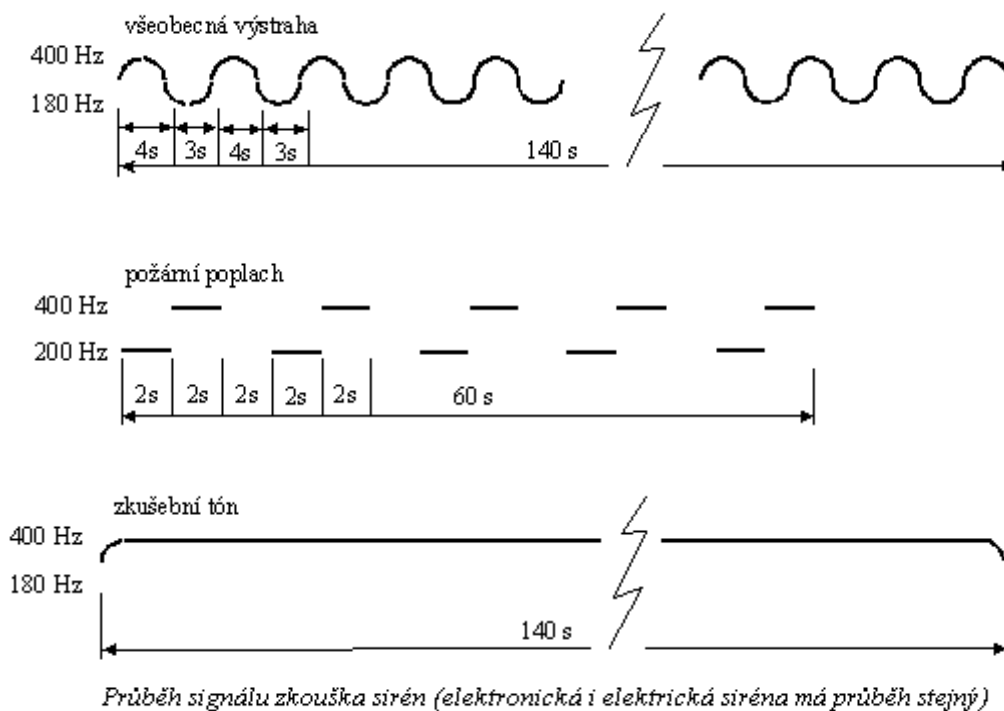
Obr. 4: Charakteristiky signálů pro elektrické rotační sirény⁷⁴

⁷³ VZDĚLÁVÁNÍ ČLENŮ SH ČMS. *Manuál pro přípravu techniků OO. Varovný signál*. [online]: © SH ČMS 2014, [cit. 2019-02-07]. Dostupné na: <https://www.vzdelavani-dh.cz/publicCourse?id=61&head=135&subhead=363>.

⁷⁴ HZS ČR PRAHA. *Varování obyvatelstva*. [online]: © 2019 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, [cit. 2019-03-05]. Dostupné na: <https://www.hzscr.cz/clanek/varovani-obyvatelstva-323301.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>.

Obr. 5: Charakteristiky signálů pro elektronické sirény⁷⁵

E. Verbální informace

Verbální informace slouží k předání sdělení obyvatelstvu prostřednictvím JSVV. Tato sdělení jsou standardizována do následujících forem:⁷⁶

č. 1: *Zkouška sirén:* „Zkouška sirén“ „Zkouška sirén, zkouška sirén, zkouška sirén. Právě proběhla zkouška sirén. Zkouška sirén, zkouška sirén, zkouška sirén.“

č. 2: *Všeobecná výstraha:* „Všeobecná výstraha, všeobecná výstraha, všeobecná výstraha. Sledujte vysílání Českého rozhlasu, televize a regionálních rozhlasů. Všeobecná výstraha, všeobecná výstraha, všeobecná výstraha.“

⁷⁵ HZS ČR PRAHA. *Varování obyvatelstva*. [online]: © 2019 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, [cit. 2019-03-05]. Dostupné na: <https://www.hzscr.cz/clanek/varovani-obyvatelstva-323301.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>.

⁷⁶ MV-GŘ HZS ČR. *Technické požadavky na koncové prvky varování připojované do jednotného systému varování a vyzoomění*. [online]: Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR - částka 24/2008 ve znění částky 13/2009. © 2019 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR Praha, [cit. 2019-02-07]. Dostupné na: <https://www.hzscr.cz/clanek/varovani-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>.

č. 3: *Nebezpečí zátopové vlny*: „Nebezpečí zátopové vlny, nebezpečí zátopové vlny. Ohrožení zátopovou vlnou. Sledujte vysílání Českého rozhlasu, televize a regionálních rozhlasů. Nebezpečí zátopové vlny, nebezpečí zátopové vlny.“

č. 4: *Chemická havárie*: „Chemická havárie, chemická havárie, chemická havárie. Ohrožení únikem škodlivin. Sledujte vysílání Českého rozhlasu, televize a regionálních rozhlasů. Chemická havárie, chemická havárie, chemická havárie.“

č. 5: *Radiační havárie*: „Radiační havárie, radiační havárie, radiační havárie. Ohrožení únikem radioaktivních látek. Sledujte vysílání Českého rozhlasu, televize a regionálních rozhlasů. Radiační havárie, radiační havárie, radiační havárie.“

č. 6 – *Konec poplachu*: „Konec poplachu, konec poplachu, konec poplachu. Sledujte vysílání Českého rozhlasu, televize a regionálních rozhlasů. Konec poplachu, konec poplachu, konec poplachu.“

č. 7: *Požární poplach*: „Požární poplach, požární poplach, požární poplach. Svolání hasičů, svolání hasičů. Byl vyhlášen požární poplach, požární poplach.“

č. 8: *Záloha pro potřeby HZS kraje*

č. 9: *Záloha pro potřeby HZS kraje*

č. 10: *Záloha pro potřeby HZS kraje*

č. 11: *Záloha pro potřeby HZS kraje*

č. 12: *Záloha pro potřeby HZS kraje*

č. 13: *Zkouška sirén*: „Zkouška sirén, zkouška sirén, zkouška sirén. Za několik minut proběhne zkouška sirén. Zkouška sirén, zkouška sirén, zkouška sirén.“

č. 14: *Zkouška sirén v angličtině*: „Test of sirens, test of sirens, test of sirens. Test of sirens will continue within several minutes. Test of sirens, test of sirens, test of sirens.“

č. 15: *Zkouška sirén v němčině*: „Sirenen-Probearm, Sirenen-Probearm, Sirenen-Probearm. Der Probearm erfolgt in einigen Minuten. Sirenen-Probearm, Sirenen-Probearm, Sirenen-Probearm.“

č. 16: *Zkouška sirén v ruštině*: „Внимание, внимание! Сейчас будет проведена проверка системы оповещения включением сирены.“ („Vnimanije, vnimanije! Sejčas budet pravěděna prověrka sistěmy opověščenija vključenijem sireny.“).

2.5.3 III. fáze: Fáze obnovy a nápravy

Fáze obnovy a nápravy se charakterizuje zejména informováním o výši škod, o celkovém dopadu mimořádné události, ale také o finanční či humanitární pomoci nebo informování o možnostech, jak se s mimořádnou událostí vypořádat, kde hledat pomoc a s jakými úřady komunikovat. Hlavním informačním subjektem je opět HZS, ale v této fázi se do procesu informování obyvatelstva zapojují už různá občanská sdružení, neziskové organizace apod. Hlavním zdrojem přenosu informací se používají opět koncové prvky varování, úřední desky obecních úřadů a nyní také osobní sdělení dotčených osob (jako je právník, likvidátor, specialista na statiku budov apod.).

V první řadě se obyvatelé dočkají informací týkajících se nouzového ubytování a stravování, o místech humanitární pomoci, dále jsou informováni o zapůjčení nářadí, o likvidaci znehodnocení potravin a uhynulých zvířat, o zabezpečení ostrahy opuštěných objektů, kontrola statiky budovy, kontrola rozvodů energií, ale také informování o lékařské nebo psychologické pomoci. V druhé fázi, která je již s určitým časovým odstupem po mimořádné události, je účelem komunikace s obyvateli předání informací o právní, materiální či finanční pomoci, o obnově pitné vody a o obnově infrastruktury.

3 Historie a vývoj informovanosti obyvatelstva o mimořádných událostech

Prvopočátek snahy o vytvoření systému, který by obyvatele varoval před blížící se hrozbou, se začal tvořit po 1. světové válce. Zkušenosti z války přinutily obyvatele přemýšlet nad možností, že by se mohl objevit další válečný konflikt. Největší hrozbou bylo použití bojových otravných látek nebo využití leteckého útoku. Proto bylo v roce 1929 založeno Ústředí obrany obyvatelstva a roku 1930 Ochrana obyvatelstva proti leteckým útokům. Členové těchto spolků byli převážně dobrovolníci z řad obyvatel. Protože byla mezinárodní situace s Německem v této době již napjatá, rozhodly se státní instituce převzít kontrolu nad ochranou obyvatelstva a roku 1935 byla založena Civilní protiletecká obrana, která byla řízena již státními orgány.⁷⁷

Ve 30. letech byly instalovány první poplachové sirény, které měly po technické stránce velké mezery, ale jako jedny z prvních koncových prvků varování v naší republice sehrály důležitou roli ve vývoji JSVV. Po okupaci Československa Německem se ochrana obyvatelstva a ochrana proti leteckým útokům dostala pod německá pravidla. Tato pravidla byla popsána v příručce „Luftschutzrecht in Böhmen und Mähren“.⁷⁸

Obr. 6: Poplachové sirény z 30. let 20. století⁷⁹

⁷⁷ MRÁZEK, M. *Jak vznikl jednotný systém varování a vyzoomění obyvatel České republiky. Díl 1. Historie Varování obyvatel v letech 1929-1993.* [online]: Institut ochrany obyvatelstva, In: The Science for Population Protection, 3/2017. s.1, [cit. 2019-02-08]. Dostupné na: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/36/306.pdf>.

⁷⁸ MRÁZEK, M. *Jak vznikl jednotný systém varování a vyzoomění obyvatel České republiky. Díl 1. Historie Varování obyvatel v letech 1929-1993.* [online]: Institut ochrany obyvatelstva, In: The Science for Population Protection, 3/2017. s. 2-3. [cit. 2019-02-08]. Dostupné na: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/36/306.pdf>.

⁷⁹ MRÁZEK, M. *Jak vznikl jednotný systém varování a vyzoomění obyvatel České republiky. Díl 1. Historie Varování obyvatel v letech 1929-1993.* [online]: Institut ochrany obyvatelstva, In: The Science

Po II. světové válce nabral vývoj varovacího systému odlišný směr. Lidé zničení válkou neměli z velké části myšlenky na budování dalšího varovného systému proti nepřátelským útokům. Proto po roce 1948 byla ochrana obyvatelstva, brannost nebo rozvíjení varovných systémů, odložena na vedlejší kolej zájmu státních i soukromých institucí. Časem však zaznívaly názory, že je tento systém třeba zmodernizovat – zejména po zkušenostech z II. světové války.⁸⁰

Mezi léty 1955 – 1957 vedly státní orgány tzv. masovou přípravu obyvatelstva k civilní obraně. Cílem této přípravy bylo rozčlenit obyvatele do skupin podle obytných čtvrtí, podle zaměstnanců v závodech atd., které postupně vzdělávali v otázkách protichemické ochrany, první pomoci, likvidaci požárů a celkové vzdělanosti o povinnostech v civilní ochraně. Garantem byl Svaz pro spolupráci s armádou, Československý červený kříž a Československý svaz požární ochrany.

Mezi léty 1960 – 1963 probíhala tzv. všenarodní příprava obyvatelstva k civilní obraně, kde se probíraly účinky zbraní hromadného ničení a s tím související ochrana a první pomoc. Na konci této přípravy se obyvatelé dozvěděli o signálech civilní obrany při evakuaci a odstraňování následků nepřátelského vzdušného napadení, dále se naučili budovat úkryty a ochránit se proti radioaktivním, otravným a biologickým látkám.⁸¹

V 70. letech se také začalo opatrně přistupovat k automatizaci zařízení. Hlavním úkolem bylo vytvořit automatizovaný systém, který by byl centrálně ovládán od státních institucí, až po orgány obce. Vystala potřeba do systému varování zabudovat sirénu nezávislou na elektrorozvodné síti, tzv. „SIGNÁL“. Toto období se vyznačovalo hlavně výzkumem a vývojem na poli varovných signálů. Další myšlenkou bylo, že varovný signál před nebezpečím zátopové vlny bude napojen na okresní úroveň. Na přehradní nádrži Slapy bylo odzkoušeno čidlo, které komunikovalo s centrálním ovládáním sirén. Protože však Československo spadalo v té době pod Civilní ochranu SSSR, nemohly být všechny tyto úkoly realizovány a povolena byla pouze akce

---

for Population Protection, 3/2017, s. 2-3s, [cit. 2019-02-08]. Dostupné na: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/36/306.pdf>.

⁸⁰ ŠIMEK, T. *Možnosti využití Jednotného systému varování a vyrozumění v duchu dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám při mezinárodním ozbrojeném konfliktu*. [online]: Institut ochrany obyvatelstva, In: The Science for Population Protection, 1/2012, s.3, [cit. 2019-02-08]. Dostupné na: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/12/93.pdf>.

⁸¹ ŠILHÁNEK, Bohumil, DVOŘÁK, Josef. *Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách*. Alena Snášelová. 1. vyd. Kloknerova 26, 148 01 Praha 4 : MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003, s. 75-77, [cit. 2019-02-08]. ISBN 80-86640-12-4

„SIGNÁL“, přičemž vývoj pneumatické sirény nezávislé na elektrorozvodné síti byl dokončen v roce 1978.⁸²

Obr. 7: Pneumatický siréna SIGNÁL⁸³

Téma automatizace se otevřelo až v 80. letech 20. století, kdy byl schválen tzv. „Automatizovaný systém varování a vyrozumění obyvatelstva“. Toto rozhodnutí posunulo vývoj technického zázemí systému varování kupředu a byla vytvořena následující zařízení:⁸⁴

- zařízení TÁŇA – prostředek pro automatické vyrozumění a svolání předurčených osob na všech stupních řízení s využitím veřejné telefonní sítě.
- zařízení VÝFUK – prostředek pro varování a vyrozumění obyvatelstva linkovými prostředky
- zařízení VÝVAR – prostředek pro varování a vyrozumění obyvatelstva bezdrátovou cestou.

---

⁸² MRÁZEK, M. *Jak vznikl jednotný systém varování a vyrozumění obyvatel České republiky. Díl 1. Historie Varování obyvatel v letech 1929-1993.* [online]: Institut ochrany obyvatelstva, In: The Science for Population Protection, 3/2017, s. 4-6, [cit. 2019-02-08]. Dostupné na: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/36/306.pdf>.

⁸³ MRÁZEK, M. *Jak vznikl jednotný systém varování a vyrozumění obyvatel České republiky. Díl 1. Historie Varování obyvatel v letech 1929-1993.* [online]: Institut ochrany obyvatelstva, In: The Science for Population Protection, 3/2017, s. 4-6, [cit. 2019-02-08]. Dostupné na: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/36/306.pdf>.

⁸⁴ MRÁZEK, M. *Jak vznikl Jednotný systém varování a vyrozumění obyvatel České republiky. Díl 1. Historie Varování obyvatel v letech 1929-1993.* [online]: Institut ochrany obyvatelstva, In: The Science for Population Protection, 3/2017, s. 7-8, [cit. 2019-02-08]. Dostupné na: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/36/306.pdf>.

Zařízení TÁŇA bylo v roce 1992 modernizováno nahrazením původního počítače výkonnějším strojem. Výsledkem bylo nové zařízení ZUZANA, které se stalo hlavním svolávacím zařízením, které umožňovalo komunikovat s jednotlivými středisky a spouštět konkrétní sirény.⁸⁵

Nové moderní pojetí systému varování bylo ustanoveno po roce 1993, kdy stát začal garantovat vyšší technologickou úroveň a možnost selektivního aktivování elektromechanických sirén. Roku 1997 došlo k přechodu povinností v ochraně v rámci mimořádných událostí a krizových událostí z Ministerstva obrany na MVČR. Poslední pozůstatky válečné terminologie byly odstraněny 1.11.2001, kdy se signál „Všeobecná výstraha – letecký poplach“, přejmenoval na svůj aktuální název.⁸⁶

V současné době je tedy systém varování a vyrozumění používán zejména pro hlášení hrozeb či vzniku mimořádných událostí, ale v mírovém prostředí. Většina válečných struktur byla ze systému již vyřazena. Je tedy otázkou, zda by tento varovný systém dokázal obstát i v podmínkách ozbrojeného nepřátelského konfliktu.

---

⁸⁵ MRÁZEK, M. *Jak vznikl Jednotný systém varování a vyrozumění obyvatel České republiky. Díl 1. Historie Varování obyvatel v letech 1929-1993.* [online]: Institut ochrany obyvatelstva, In: The Science for Population Protection, 3/2017, s. 7-8, [cit. 2019-02-08]. Dostupné na: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/36/306.pdf>.

⁸⁶ ŠIMEK, T. *Možnosti využití Jednotného systému varování a vyrozumění v duchu dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám při mezinárodním ozbrojeném konfliktu.* [online]: Institut ochrany obyvatelstva, In: The Science for Population Protection, 1/2012, [cit. 2019-02-08], s. 4. Dostupné na: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/12/93.pdf>.

4 Dotazníkové šetření

4.1 Charakteristika Ústeckého kraje

Ústecký kraj se nachází v Severních Čechách. Severní hranice kraje je zároveň i státní hranicí s Německou spolkovou zemí Sasko. S Libereckým krajem sousedí v severovýchodní části, na západní hranici sousedí s Karlovarským a Plzeňským krajem a na jihu se Středočeským krajem. Na jeho rozloze 5 335 km² žije podle posledního sčítání 836 000 obyvatel.

Ústecký kraj má své sídlo v Ústí nad Labem a je členěn na správní obvody s rozšířenou působností: Děčín, Ústí nad Labem, Teplice, Litoměřice, Louny, Most a Chomutov. Nyní má 16 obcí s rozšířenou působností: Bílina, Děčín, Chomutov, Kadaň, Litoměřice, Litvínov, Louny, Lovosice, Most, Podbořany, Roudnice nad Labem, Rumburk, Teplice, Ústí nad Labem, Varnsdorf a 30 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. V kraji lze vymezit oblasti, které se liší svým charakterem i přírodními podmínkami: Podkrušnohoří - energetika, těžba uhlí, strojírenství, chemický a sklářský průmysl; Litoměřicko a Lounsko - produkce chmele, zeleniny a ovoce; Šluknovsko – periferní území.

Obr. 8: Správní obvody s rozšířenou působností⁸⁷

⁸⁷ ÚSTECKÝ KRAJ. Správní členění. *Správní obvody s rozšířenou působností*. [online], 2019, Ústecký kraj. [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.kr-ustecky.cz/spravni-cleneni/d-850735>.

4.2 Ústecko z pohledu ochrany obyvatelstva

Ústecký kraj je specifický chemickým průmyslem. Díky chemizaci se v regionu objevilo manipulování s nebezpečnými látkami, jejich převoz a skladování. Rizikovými látkami, mající toxické účinky na živé organizmy, jsou amoniak, chlor, chlorovodík, fluorovodík, formaldehyd, fosgen, kyanovodík, oxid siřičitý, sulfan, jodovodík, sirouhlík, bromovodík, selenovodík, arsenovodík. Jejich přeprava probíhá ve velkém množství zejména po dálnici D8 a po rychlostních silnicích a silnicích I. třídy.⁸⁸

Koncepce požární ochrany Ústeckého kraje uvádí, že se na území Ústecka „nachází rozsáhlá síť produktovodů, jimiž je přepravována ropa, zemní plyn, etylén, etylbenzen, buten, butadien a jiné frakce uhlíku (C4 frakce). Požár na těchto objektech provází znečištění životního prostředí, ať již jde o vodu, půdu nebo ovzduší. Tyto produktovody vzhledem ke svému stáří, provozní opotřebenosti a způsobu budování (na některých úsecích byla povolena výjimka z normy pro souběh několika produktovodů) jsou možným zdrojem ohrožení dané lokality ať již v důsledku provozní havárie nebo úmyslného násilného poškození.“⁸⁹

V současné době existuje 5 subjektů „B“ které musí mít vypracovány vnější havarijní plán: 1. Lovochemie v Lovosicích, 2. Čepro v Roudnici nad Labem, 3. Spolchemie v Ústí nad Labem, 4. Czech Aerosol v Teplicích, 5. Chempark Záluží v Litvínově.⁹⁰

Co se týče porovnání četnosti požárů Ústeckého kraje s územím České republiky, tak pak patří Ústecko mezi rizikovější oblasti. Během let 2008-2017 se ústecký region dostal mezi oblasti s vyšší mírou rizika vzniku požárů.⁹¹

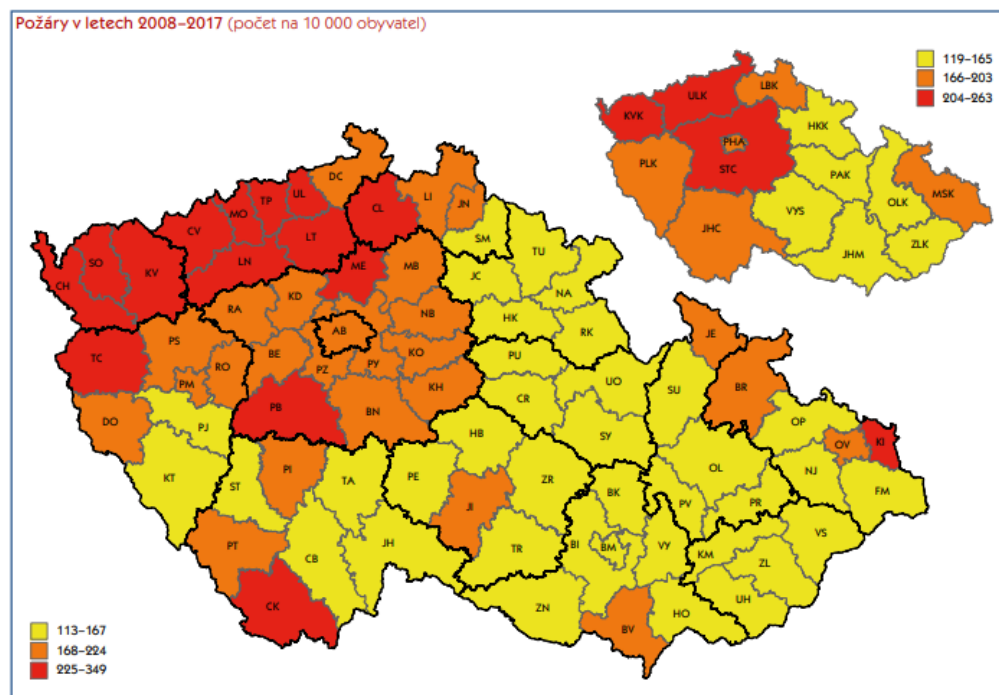
⁸⁸ ÚSTECKÝ KRAJ. *Koncepce požární ochrany Ústeckého kraje*. [online], 2007, Hasičský záchranný sbor České republiky. [cit. 2019-02-25], s.4-5. Dostupné na: https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1669455.

⁸⁹ ÚSTECKÝ KRAJ. *Koncepce požární ochrany Ústeckého kraje*. [online], 2007, Hasičský záchranný sbor České republiky. [cit. 2019-02-25], s.5. Dostupné na: https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1669455.

⁹⁰ HZS ČR. *Roční zpráva o stavu požární ochrany za rok 2017 v Ústeckém kraji*. [online], 2007, Hasičský záchranný sbor České republiky. [cit. 2019-03-03], s.14. Dostupné na: <https://www.hzscr.cz/clanek/rocnizprava-o-stavu-pozarni-ochrany-za-rok-2017-v-usteckem-kraji.aspx>.

⁹¹ MV – GR HZS ČR. *Statistická ročenka 2017 ČR*. [online], Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, p.o., 2018, [online],], s.29, Dostupné na <https://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>.

Obr. 9: Požáry v období 2008-2017⁹²

V rámci preventivně výchovné činnosti členové HZS Ústeckého kraje provedli v roce 2017 594 vzdělávacích a výchovných akcí, které buď sami organizovali, nebo na jejichž provedení se podíleli. V rámci programu „Hasík“ proškolili ve školách 2 164 dětí. Největší úspěch sklidila soutěž „Mladý záchranář“ nebo „Slon Hugo pomáhá hasičům“, které se odehrávaly v rámci 7 okresních kol a 1 krajského kola. Křest hasičského slona Huga proběhl v ZOO Ústí nad Labem. Další soutěží, tentokrát pro mateřské školky, byla akce „Malý Soptík“. Další formou preventivně výchovné činnosti byly akce pro veřejnost jako je Den záchranářů Ústeckého kraje, Hasičské slavnosti Litoměřice, Den s Policií v Ústí nad Labem, Dny s IZS v Teplicích, v Ústí nad Labem a v Chomutově a akce Požární ochrana očima dětí.⁹³

⁹² MV – GŘ HZS ČR. *Statistická ročenka 2017 ČR*. [online], Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, p.o., 2018, [online],], s.29, Dostupné na <https://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasickeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>.

⁹³ HZS ČR. *Roční zpráva o stavu požární ochrany za rok 2017 v Ústeckém kraji*. [online], 2007, Hasičský záchranný sbor České republiky. [cit. 2019-03-03], s 8-9. Dostupné na: <https://www.hzscr.cz/clanek/rocnizprava-o-stavu-pozarni-ochrany-za-rok-2017-v-usteckem-kraji.aspx>.

4.3 Analýza dotazníkového šetření

4.3.1 Charakteristika respondentů

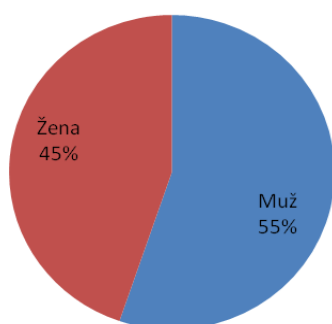
Dotazníkového šetření se zúčastnilo 134 obyvatel Ústeckého kraje. Cílem bylo získat vyrovnaný poměr všech věkových kategorií, které jsou v dotazníku rozlišeny na respondenty s věkem 10-14 let, 15-18 let, 19-40 let, 41-60 let a 60 a více let. Pro zastoupení věkové kategorie 10-14 let byly osloveny základní školy v regionu, konkrétně žáci 2. stupně základní školy. Dále byl dotazník předložen studentům středních a středních odborných škol, aby reprezentovali věkovou skupinu 15-18 let. Ostatní věkové skupiny byly osloveny formou dodání dotazníku do průmyslových podniků v ústeckém regionu, protože průmyslové podniky jsou hlavním zaměstnavatelem regionu.

Oslovení obyvatelé odpovídali na 29 otázek, které svým zaměřením spadaly do 4 bloků dle zvolené tematiky, konkrétně téma mimořádné události a varovných signálů, téma evakuace, téma reakce na vznik mimořádné události a téma zdroj informovanosti obyvatel. Odpovědi byly navrženy tak, že respondenti mohli odpovídat: 1. „Ano x Ne“, 2. „Správně x Špatně“, 3. výběr z předvolených možností, kdy bylo možno uvést více odpovědí, 4. popsat pojem vlastními slovy. Formulář dotazníku je k dispozici jako Příloha 1.

Co se týče poměru zastoupení žen a mužů, pak se zúčastnilo 45% žen a 55 % mužů. Dá se tedy vyvodit, že zastoupení z pohledu pohlaví je téměř vyrovnané.

Graf 1: Genderové rozlišení⁹⁴

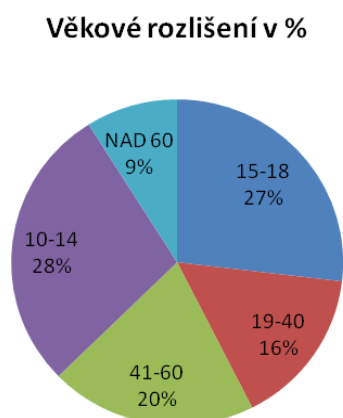
Genderové rozlišení v %

⁹⁴ Vlastní zpracování.

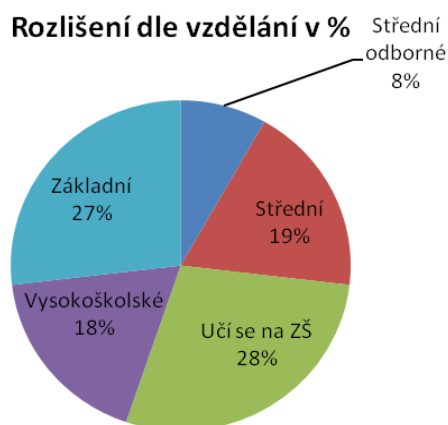
Z pohledu věkového rozlišení lze říct, že největším zastoupením disponují nezletilé děti a mladiství, které mají dohromady 55%, a to konkrétně 10-14 let s podílem 28% a 15-18 let s podílem 27%. Druhá skupina dospělých respondentů čítá dohromady 45%, konkrétně respondenti ve věku 19-40 let mají podíl 16%, 41-60 let pak 20% a senioři nad 60 let 9%. Lze tedy konstatovat, že zastoupení nezletilých respondentů a dospělých je téměř vyrovnané.

Graf 2: Věkové rozlišení⁹⁵

Rozložení obyvatel dle vzdělání je částečně ovlivněno právě zastoupením dětí i studentů, takže výsledky u „nezletilých“ skupin odpovídají věkovému rozložení. Těch, kteří se učí na základní škole je opět 28% a těch, kteří mají základní vzdělání a zároveň studují střední školu, je 27%. V „dospělé“ skupině obyvatel má největší zastoupení středoškolské vzdělání, tedy celých 19%, které je těsně následováno vysokoškolským vzděláním s 18%.

Graf 3: Vzdělanostní rozlišení⁹⁶

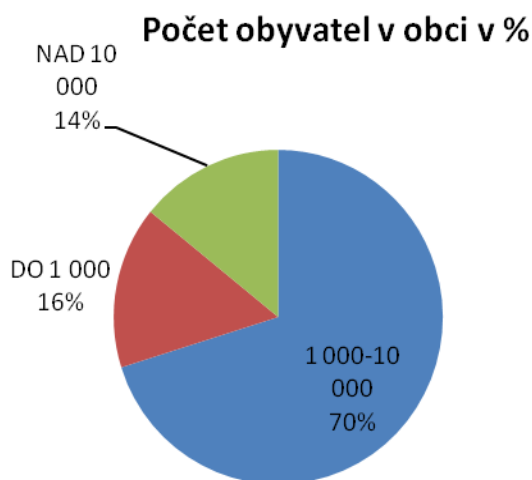

⁹⁵ Vlastní zpracování.

⁹⁶ Vlastní zpracování.

Poslední charakteristikou je rozdělení obyvatel podle velikost obce, ve které žijí. Nejvíce, tedy 70%, odpovědělo, že žije v obci s 1 000-10 000 obyvateli. 16% pak žije v obci do 1 000 obyvatel a zbylých 14% žije ve městě nad 10 000 obyvatel.

Graf 4: Počet obyvatel v obci⁹⁷

4.3.2 Zpracování výsledků dotazníkového šetření

A. BLOK OTÁZEK: MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST A VAROVNÉ SIGNÁLY

Otázka: Popište, prosím, pojem „mimořádná událost“

Na tuto otázku odpovědělo správně 72% respondentů. Ti nejčastěji uváděli, že pro ně mimořádná událost znamená situaci, kdy je ohroženo zdraví, život či majetek a často uváděli příklady jako požár, povodně, zemětřesení, výbuch sopky. Zbylých 28% odpovídalo různě nebo nevědělo. Poměrně správnou představou o tom, co je mimořádná událost, měly děti na základní škole. 63% z nich definovalo mimořádnou událost správně. V případě středoškoláků byl tento poměr správné odpovědi horší, a to pouze 47%. Je tedy evidentní, že více jak polovina z nich nevěděla, co je mimořádná událost. Lepší přehled či povědomí o mimořádné události měly skupiny dospělého obyvatelstva, skupina ve věku 19-40 let měla úspěšnost 90%, skupina 41-60 let úspěšnost 86% a skupina nad 60 let dokonce 100% správných odpovědí.

⁹⁷ Vlastní zpracování.

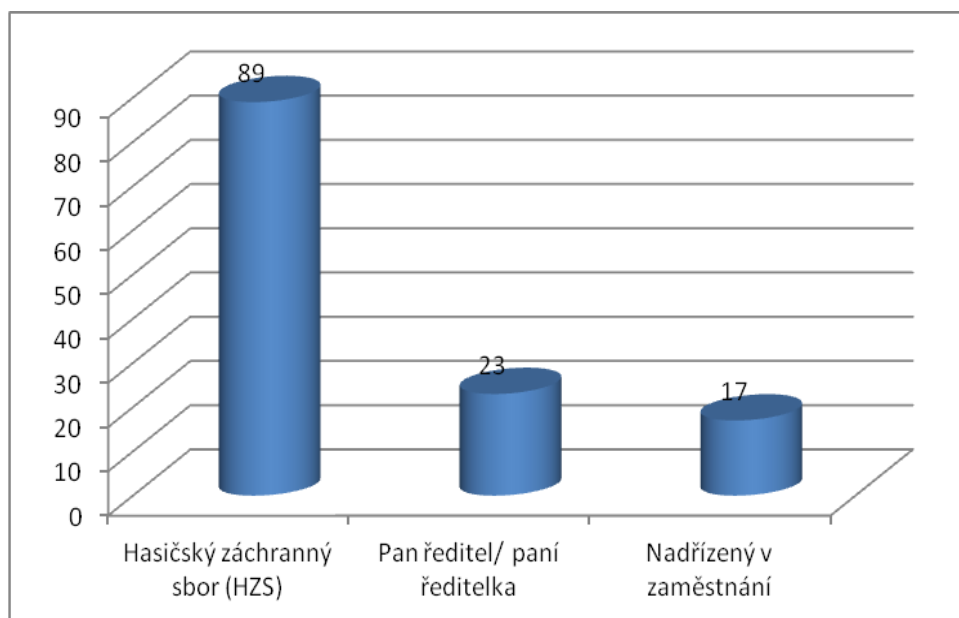
Tab. 1: Popište, prosím, pojem „mimořádná událost.“⁹⁸

Odpověď	10-14	15-18	19-40	41-60	60+	Celkem	v %
Špatně	14	19	1	4		38	28%
Správně	24	17	20	23	12	96	72%
Celkem	38	36	21	27	12	134	100%

Otázka: Kdo má na starosti organizaci záchranných a likvidačních prací na místě zásahu v případě vyhlášení mimořádné události?

Na tuto otázku odpovídaly všechny věkové kategorie v podobném duchu, tedy převažovala správná odpověď, a to „Hasičský záchranný sbor“. Takto odpovědělo přes 69% dotázaných. 18% respondentů odpovědělo, že má toto na starosti „pan ředitel/ paní ředitelka“. Tato odpověď byla napsána dětmi z 2. stupně základní školy. U ostatních věkových skupin převažovala správná odpověď.

Graf 5: Kdo má na starosti organizaci záchranných a likvidačních prací na místě zásahu v případě vyhlášení mimořádné události?⁹⁹

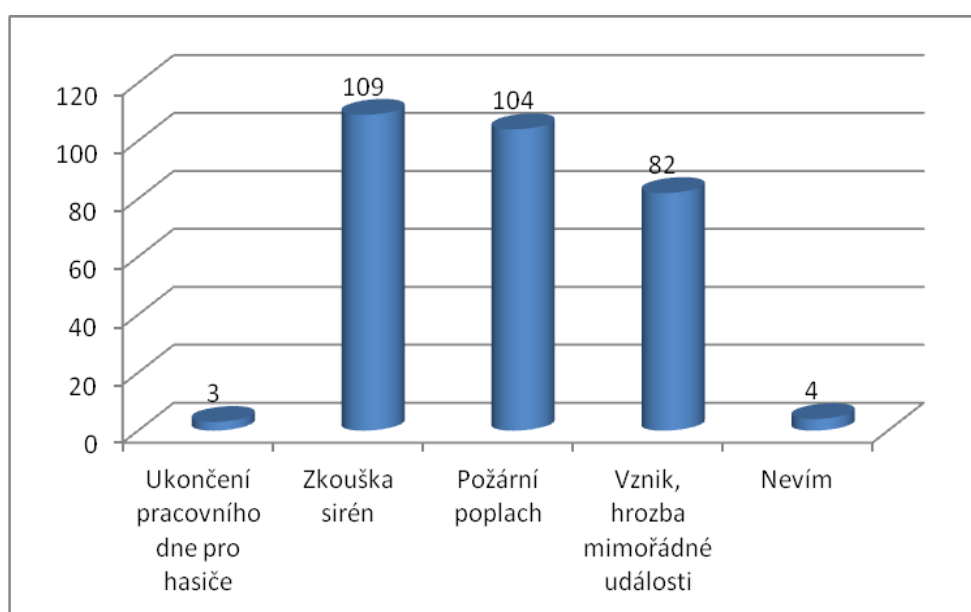
⁹⁸ Vlastní zpracování.

⁹⁹ Vlastní zpracování.

Otázka: Co znamená, když uslyšíte signál sirény?

Cílem této otázky bylo zjištění, zda respondenti vědí, co znamenají zvukové signály ve spojitosti s informováním obyvatelstva. Respondenti mohli uvést více správných odpovědí nebo žádnou. Výsledkem bylo, že respondenti nejčastěji vybrali správné možnosti – „zkouška sirén, požární poplach a vznik mimořádné události“. Nutno však podotknout, že právě „vznik mimořádné události“ se mezi těmito správnými variantami vyskytoval nejméně krát – jen z 27%.

Graf 6: Co znamená, když uslyšíte signál sirény?¹⁰⁰

Otázka: Kdy probíhá zkouška sirén?

Respondenti měli odpovědět vlastními slovy a správnou odpověď, tj. každou první středu v měsíci, uvedlo 81% všech dotázaných respondentů. Druhou nejčastější odpovědí bylo, že zkouška sirén probíhá každou středu. Děti ve věku 10-15 let odpovídaly opět velmi úspěšně, 68% z nich odpovědělo správně. Středoškoláci byli v tomto bodě více znalí, protože téměř všichni napsali správnou odpověď. I ostatní věkové skupiny měly vysokou míru úspěšnosti, a tak lze konstatovat, že obyvatelé Ústeckého kraje mají silné povědomí o termínu zkoušky sirén.

¹⁰⁰ Vlastní zpracování.

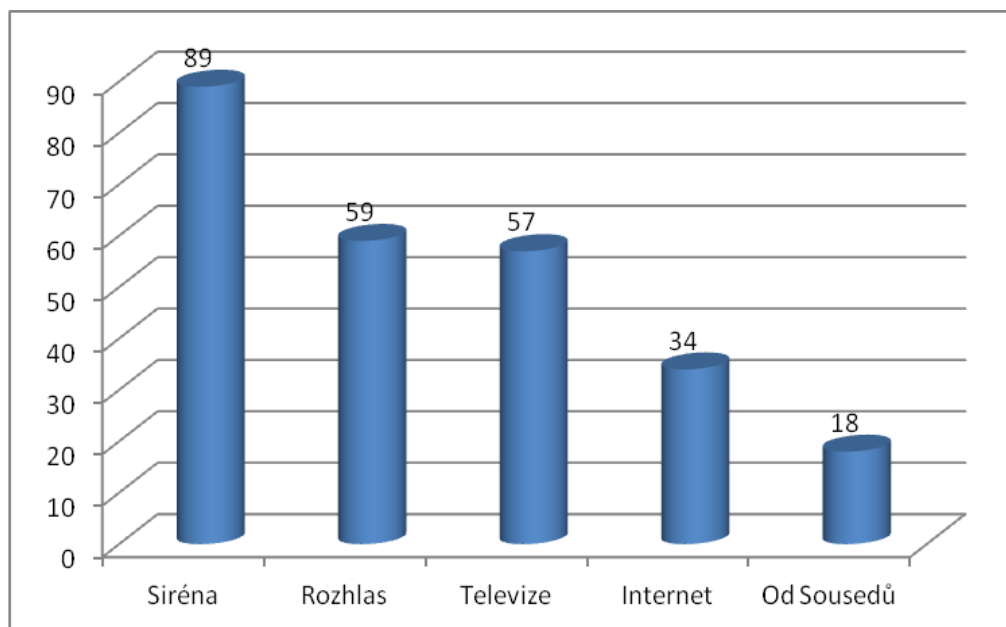
Tab. 2: Kdy probíhá zkouška sirén?¹⁰¹

Odpověď	10-14	15-18	19-40	41-60	60+	Celkem	v %
Když je tornádo		1				1	1%
1x za měsíc	1					1	1%
Každé poledne	3					3	2%
Každou středu	4	2	1	7		14	10%
Nevím	2			3		5	4%
1. středa v měsíci u ředitelky v září	26	33	20	17	12	108	81%
Celkem	38	36	21	27	12	134	100%

Otázka: Jakým způsobem se dozvíte o vzniku mimořádné události?

Cílem bylo zjistit zdroj informací, který obyvatelé zaregistrují, nebo již v minulosti zaregistrovali, jako způsob varování v případě vzniku mimořádné události. Nejvíce z nich uvádělo sirénu (35%), rozhlas (23%) a televizi (22%).

Graf 7: Jakým způsobem se dozvíte o vzniku mimořádné události?¹⁰²

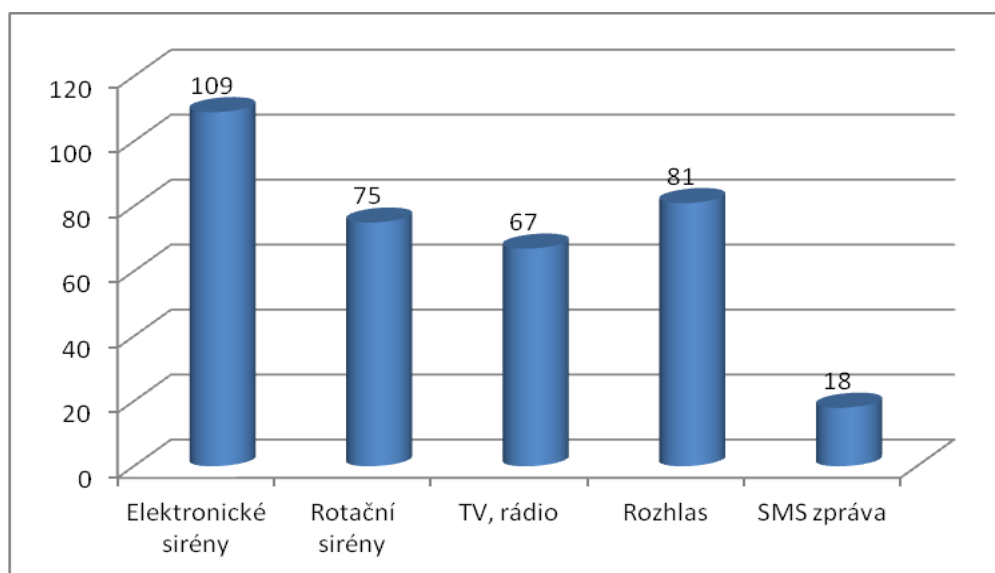
¹⁰¹ Vlastní zpracování.

¹⁰² Vlastní zpracování.

Otázka: Co patří do základních prostředků varování obyvatelstva?

Také zde mohli respondenti zvolit více správných odpovědí. Nejčastějšími pak byly odpovědi v tomto pořadí – elektronická siréna, rozhlas a rotační siréna. Je patrné, že obyvatelé očekávají v případě vzniku mimořádné události zaznění signálu ze sirény nebo informování z místního rozhlasu. Tyto formy koncových prvků varování jsou tedy pro obyvatele nejdůležitějším způsobem komunikace při krizové situaci. Jen 5% ze všech respondentů očekává, že v případě vzniku mimořádné události by byla varována formou SMS zprávy.

Graf 8: Co patří do základních prostředků varování obyvatelstva? ¹⁰³

Otázka: Jaký je rozdíl mezi signálem „Požární poplach“, „Zkouška sirén“ a signálem „Všeobecná výstraha“?

Respondenti měli na výběr z odpovědí: 1. „Všeobecná výstraha“ je jediným varovným signálem pro vznik či hrozbu mimořádné události.; 2. Rozdíl není žádný – všechny mají za cíl varovat obyvatele.; 3. Nevím. Na tuto otázku správně odpovědělo pouze 55% respondentů, dalších 17% nevědělo a 28% uvedlo, že mezi nimi není žádný rozdíl. Nejvyšší míru správně zodpovězené otázky měla skupina středoškoláků, kteří dosáhli úspěšnosti 72%. Nejhorší povědomí o tomto tématu měli žáci ZŠ, z nichž správně odpovědělo pouhých 39%.

¹⁰³ Vlastní zpracování.

Tab. 3: Jaký je rozdíl mezi signály?¹⁰⁴

Odpověď	10-14	15-18	19-40	41-60	60+	Celkem	v %
Správná odpověď	15	26	13	15	5	74	55%
Nevím	8	4	3	6	2	23	17%
Žádný rozdíl	15	6	5	6	5	37	28%
Celkový součet	38	36	21	27	12	134	100%

Otázka: Pokud byste slyšeli sirénu, poznali byste, zda se jedná o „Zkoušku sirén“, „Požární poplach“ nebo „Všeobecnou výstrahu“?

Výsledky ukazují, že pouze 60% všech dotázaných obyvatel by tento rozdíl dokázalo identifikovat, 39% nikoli a 1% nevědělo, zda by rozdíl poznalo. Situace byla obdobná i napříč všemi věkovými kategoriemi, procento odpovědí „Ano“ se pohybovalo kolem 60%. Je tedy evidentní, že téměř polovina obyvatel není schopná rozlišit zvukové signály ze sirén a není schopná vyhodnotit, zda se jedná o nebezpečí nebo o zkoušku sirén. Co se týče odpovědí dle věkových kategorií, tak nejvíce informovaní byli středoškoláci.

Tab. 4: Pokud byste slyšeli sirénu, poznali byste, o který signál se jedná?¹⁰⁵

Odpověď	10-14	15-18	19-40	41-60	60+	Celkem	v %
Ne	17	10	8	13	4	52	39%
Ano	21	25	13	14	8	81	60%
Nevím		1				1	1%
Celkový součet	38	36	21	27	12	134	100%

Otázka: Víte, co máte dělat, pokud zazní signál „Všeobecná výstraha“?

Blok otázek týkající se mimořádných událostí a varování obyvatelstva uzavírá otázka, co by respondenti dělali, pokud by slyšeli signál „Všeobecné výstrahy“. Výsledek je opět téměř vyrovnaný, 58% uvedlo, že by vědělo, co v dané situaci dělat. Oproti tomu 42% reagovalo záporně. „Dospělé skupiny“ ve věku 41-60 let a senioři nad 60 let měly však větší podíl odpovědí „Ne“, než skupiny dětí a studentů.

¹⁰⁴ Vlastní zpracování.

¹⁰⁵ Vlastní zpracování.

Tab. 5: Víte, co máte dělat, pokud zazní signál „Všeobecná výstraha“? ¹⁰⁶

Víte co máte dělat, pokud zazní signál "Všeobecná výstraha"?							
Odpověď	10-14	15-18	19-40	41-60	60+	Celkem	v %
Ne	9	12	9	19	7	56	42%
Ano	29	24	12	8	5	78	58%
Celkem	38	36	21	27	12	134	100%

B. BLOK OTÁZEK: EVAKUACE

Druhým tématem byly otázky týkající se evakuace. Jednalo se o tyto otázky:

Otázka: Znáte pojem evakuace? Pokud ano, prosím stručně vysvětlíte.

Úspěšnost odpovědí byla jednou z nejvyšších ze všech položených otázek, a to 88%. Převážná většina respondentů tedy dokázala správně vysvětlit pojem evakuace. Tento fakt lze pozorovat ve všech věkových kategoriích. U kategorie 19-40 a 60+ byly dokonce všechny odpovědi správné a velmi úspěšně si vedly i děti ze základní školy.

Tab. 6: Znáte pojem „evakuace“? ¹⁰⁷

Odpověď	10-14	15-18	19-40	41-60	60+	Celkem	v %
Ne	7	3		6		16	12%
Ano	31	33	21	21	12	118	88%
Celkem	38	36	21	27	12	134	100%

Otázka: Znáte pravidla evakuace?

Otázka: Víte, co je obsahem evakuačního zavazadla?

Otázka: Víte, jaké jsou zásady při opuštění bytu v případě evakuace?

V tomto typu otázek poklesla úspěšnost správných odpovědí na 69 -71% a zejména u respondentů ve věku 41-60 let byly odpovědi velmi nevyrovnané, jen 60% z nich znalo pravidla evakuace. Také děti ze základní školy velmi často uváděly, že pravidla evakuace neznají, i přesto, že pojem evakuace znaly téměř všechny (viz. předchozí otázka).

¹⁰⁶ Vlastní zpracování.

¹⁰⁷ Vlastní zpracování.

Stejný trend pokračoval i v dalších otázkách, tedy že obsah evakuačního zavazadla zná jen 71% respondentů, přičemž žáci ze základní školy tuto informaci spíše neznají, stejně tak věkové skupiny mezi 41-60 lety a senioři nad 60 let tuto informaci neznají. Nejlépe informovaní jsou středoškoláci a lidé mezi 19-40 lety.

Tab. 7: Znáte pravidla evakuace?¹⁰⁸

Odpověď	10-14	15-18	19-40	41-60	60+	Celkem	v %
Ne	13	10	6	10	2	41	31%
Ano	25	26	15	17	10	93	69%
Celkem	38	36	21	27	12	134	100%

Tab. 8: Víte, co je obsahem evakuačního zavazadla?¹⁰⁹

Odpověď	10-14	15-18	19-40	41-60	60+	Celkem	v %
Ne	28	3	4	11	8	39	29%
Ano	10	33	17	16	4	95	71%
Celkem	38	36	21	27	12	134	100%

Otázka: Jaká znáte čísla tísňového volání?

Respondenti měli vypsát čísla tísňového volání a jejich odpovědi byly téměř všechny správné. 99% všech respondentů znalo všechna čísla tísňového volání, v případě druhé otázky vědělo správnou odpověď 88% dotázaných, což lze považovat za skutečnost, že tísňová čísla jsou velmi známou informací pro všechny věkové kategorie.

Tab. 9: Napište čísla tísňového volání¹¹⁰

Odpověď	10-14	15-18	19-40	41-60	60+	Celkem	v %
Správně	36	36	21	27	12	132	99%
Nevím		1					0%
Špatně		1				1	1%
Celkem	36	38	21	27	12	134	99%

¹⁰⁸ Vlastní zpracování.

¹⁰⁹ Vlastní zpracování.

¹¹⁰ Vlastní zpracování.

Tab. 10: Na jaké číslo zavoláte, potřebujete-li pomoci od HZS?¹¹¹

Odpověď	10-14	15-18	19-40	41-60	60+	Celkem	v %
112	1					1	1%
150	32	35	17	22	12	118	88%
150,112	2	1	4	4		11	8%
155	2					2	1%
158	1			1		2	1%
Celkem	38	36	21	27	12	134	100%

C. BLOK OTÁZEK: REAKCE NA VZNIK MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI

Otázka: Co byste dělali v případě zemětřesení?

Otázka: Co byste dělali v případě rozsáhlé povodně?

Otázka: Co byste dělali v případě úniku nebezpečných látek?

Cílem bylo zjistit, jaká by byla reakce obyvatel v případě vzniku mimořádné události, zejména, zda se obyvatelé přiklání k aktivním samostatným činům, jako je utéct pryč, schovat se apod. nebo zda čekají na informace ze strany záchranných složek. Obyvatelé mohli uvádět více odpovědí najednou.

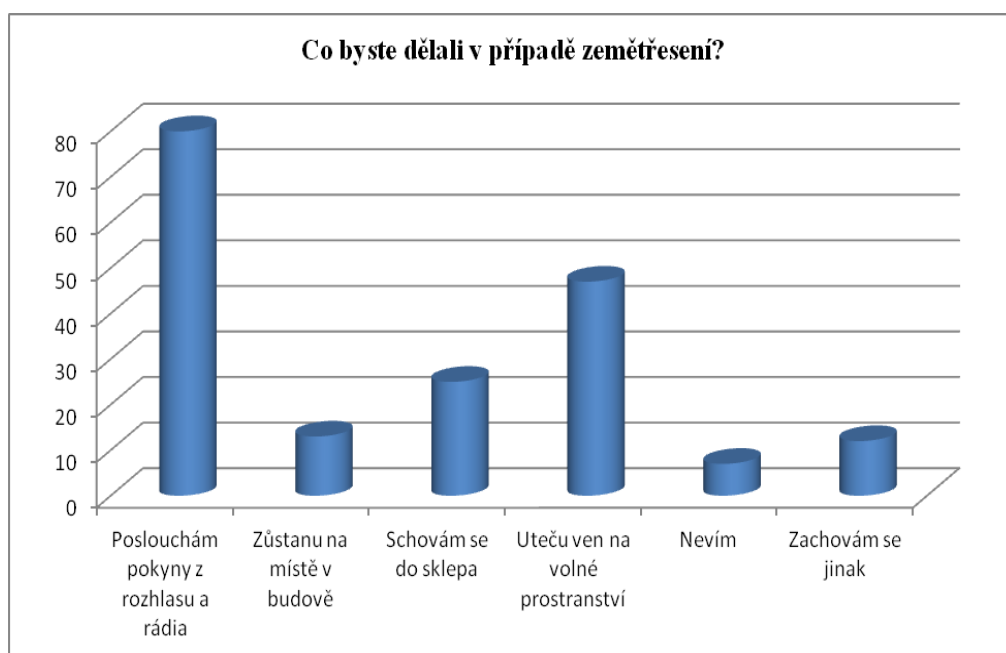
Výsledek ukázal, že téměř 73% respondentů napříč všemi věkovými kategoriemi uvádělo možnost „poslouchám pokyny z rozhlasu a radia“. Tento výsledek naznačuje skutečnost, že obyvatelé v případě vzniku mimořádné události chtějí poslouchat pokyny ze strany záchranných složek a tedy je pro ně důležitá forma informování ze strany těchto složek. Informování obyvatelstva během krizové události hraje nezanedbatelnou roli.

¹¹¹ Vlastní zpracování.

Graf 9: Co byste dělali v případě rozsáhlé povodně?¹¹²

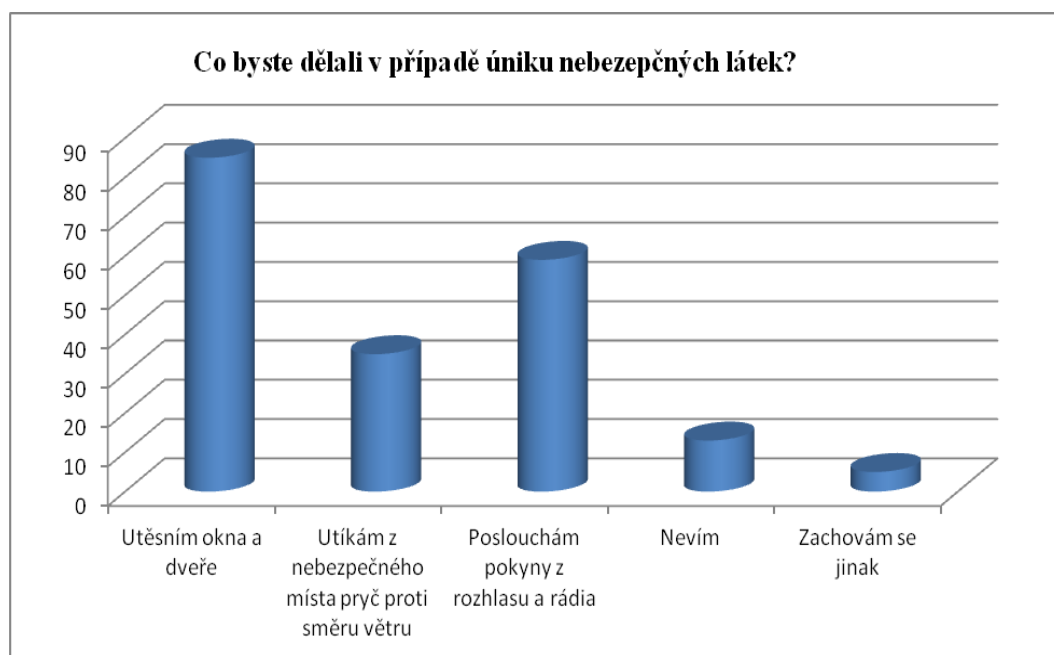
Graf 10: Co byste dělali v případě zemětřesení?¹¹³

¹¹² Vlastní zpracování.

¹¹³ Vlastní zpracování.

Graf 11: Co byste dělali v případě úniku nebezpečných látek?¹¹⁴

¹¹⁴ Vlastní zpracování.

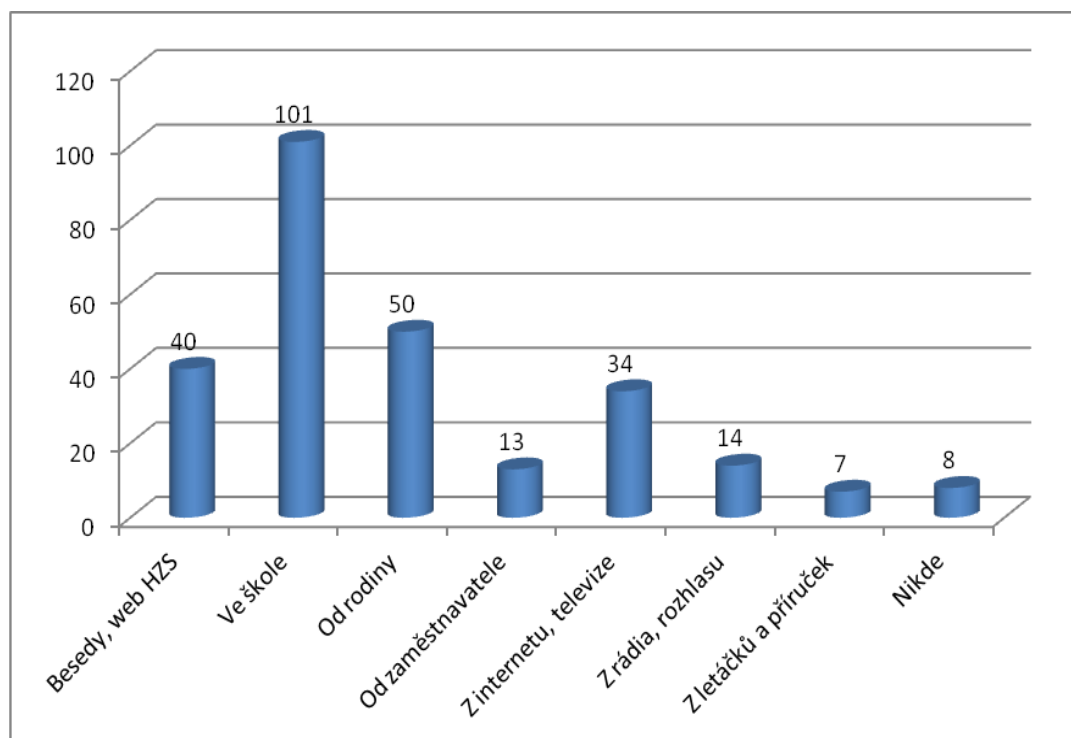
D. BLOK OTÁZEK: ZDROJ INFORMOVANOSTI OBYVATEL

Hlavním účelem tohoto bloku otázek bylo zjištění, jaké zdroje informací obyvatele nejčastěji reflektují. Respondenti mohli zvolit více odpovědí.

Otázka: Kde jste se dozvěděli informace ohledně sirén.

Nejčastější odpovědí byla odpověď „ve škole“, a to nejen od školou povinných dětských respondentů, ale také od dospělých občanů. Druhou nejčastější odpovědí bylo, že se informace nejčastěji dozvěděli od rodiny nebo ze strany příslušníků HZS.

Graf 12: Odkud jste se dozvěděli informace ohledně tématu sirén?¹¹⁵

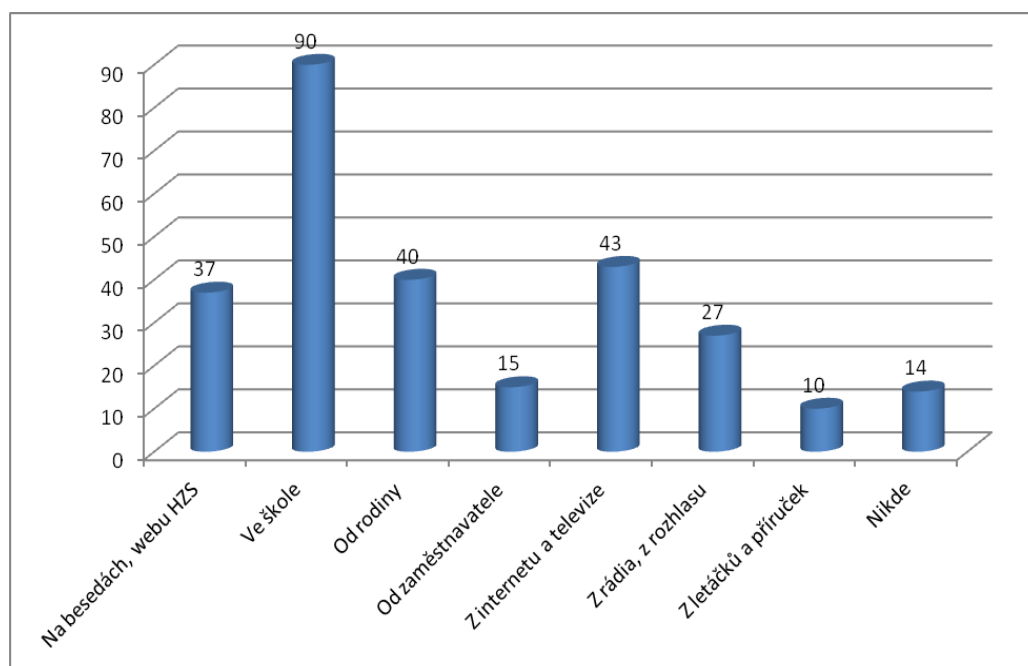

¹¹⁵ Vlastní zpracování.

Otázka: Kde jste se dozvěděli informace ohledně evakuace, opuštění bytu a evakuačního zavazadla?

Opět nejčastější odpovědí se stala odpověď „ve škole“. Druhým nejsilnějším zdrojem informací byl internet a televize a třetí rodina.

Graf 13: Odkud jste se dozvěděli informace ohledně tématu evakuace?¹¹⁶

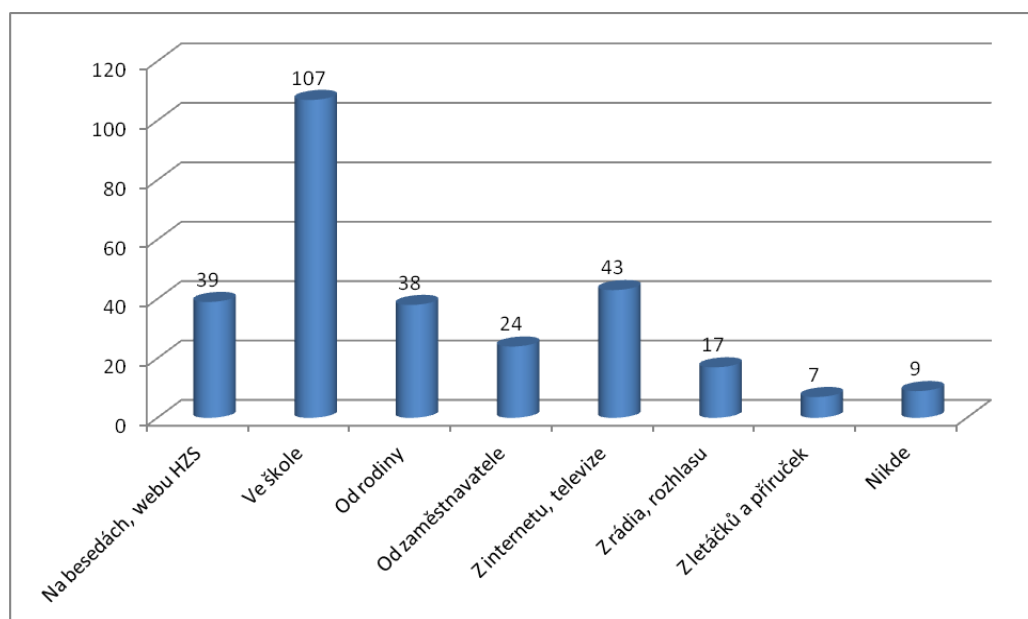

Otázka: Kde jste se dozvěděli informace, jak se zachovat v případě požáru, zemětřesení a jiné mimořádné události?

I v této otázce odpovídali respondenti nejčastěji „ve škole“, dále pak z internetu a televize a v neposlední řadě od příslušníků HZS.

¹¹⁶ Vlastní zpracování.

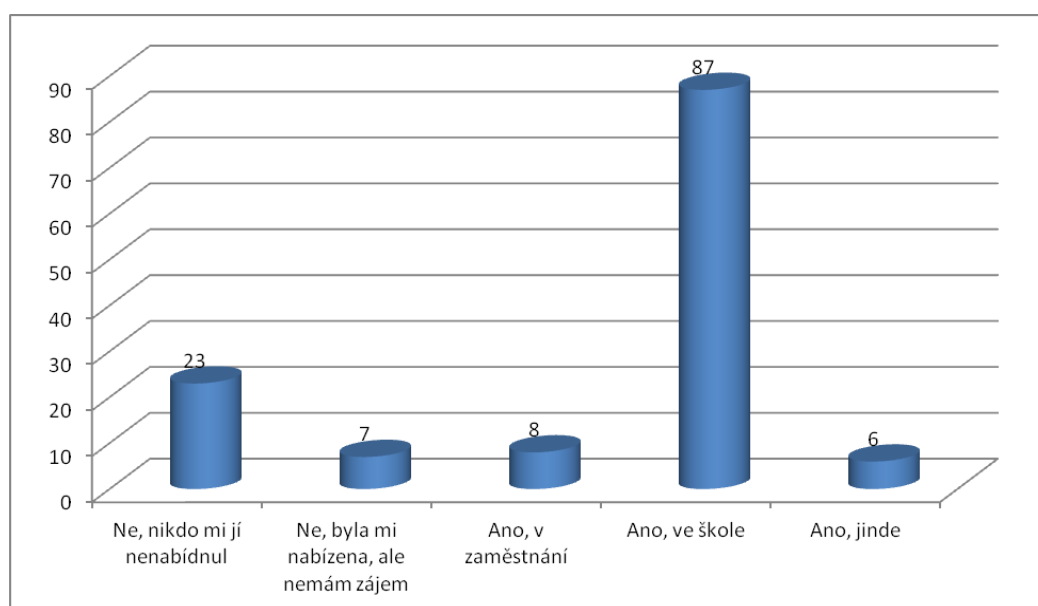
Graf 14: Odkud jste se dozvěděli informace ohledně tématu mimořádných událostí?¹¹⁷

Otázka: Účastnili jste se přednášek a besed na téma mimořádných událostí?

Respondenti se, dle jejich odpovědí, nejčastěji seznámili s mimořádnými událostmi ve škole, a to poměrně výrazně ze 66%. Druhou odpovědí byla skutečnost, že danému obyvateli nikdo besedu ani přednášku nenabídl, tudíž se neúčastnil. Těchto respondentů bylo 18%.

Graf 15: Účastnili jste se přednášek a besed na téma mimořádných událostí?¹¹⁸

¹¹⁷ Vlastní zpracování.

¹¹⁸ Vlastní zpracování.

Otázka: Zaznamenali jste vzdělávací programy ohledně mimořádných událostí ve Vašem městě?

Analýza této otázky byla směřována na komparaci odpovědí respondentů z odlišných typů obcí. Cílem bylo zjištění, zda obyvatelé žijící v obci s nižším počtem obyvatel se setkali s méně možnostmi vzdělávacích programů než ti, co žijí ve větších městech. Výsledek ukazuje, že tomu tak není a že situace je podobná napříč všemi typy obcí. Respondenti uváděli, že spíše nezaznamenali vzdělávací aktivity a 60% z nich tak odpovědělo negativně.

Tab. 11: Zaznamenali jste vzdělávací programy ve Vašem městě?¹¹⁹

Odpověď	Počet obyvatel			Celkem	v %
	do 1 000	1 000 - 10 000	nad 10 000		
Ano	8	37	8	53	40%
Ne	13	57	11	81	60%
Nevím				0	0%
Celkový součet	21	94	19	134	100%

Otázka: Provádí městský úřad, škola či zaměstnavatel vzdělávací programy, besedy a přednášky na téma mimořádné události?

Opět je analýza koncipována z pohledu porovnání odpovědí napříč různými typy obcí. Výsledek naznačuje, že ve všech typech obcí probíhá snaha ze strany městského úřadu, školy či zaměstnavatele o besedy a přednášky z dané tematiky. Nicméně vysoké procento odpovědi „Nevím“ tj. 32% ukazuje na nevědomost o vzdělávacích akcích. Je tedy patrné, že obyvatelé spíše nevědí, zda se tyto akce u nich v obci konají. Pouze 10% respondentů uvedlo, že se u nich tyto besedy nepořádají a největší poměr těchto negativních odpovědí byl v obcích do 1000 obyvatel.

¹¹⁹ Vlastní zpracování.

Tab. 12: Provádí městský úřad, škola či zaměstnavatel vzdělávací programy?¹²⁰

Odpověď	Počet obyvatel			Celkem	v %
	do 1 000	1 000 - 10 000	nad 10 000		
Ano	8	59	10	77	57%
Ne	4	7	3	14	10%
Nevím	9	28	6	43	32%
Celkový součet	21	94	19	134	100%

Závěrečná otázka: Myslíte si, že je důležité, aby občané znali pokyny, jak se zachovat při mimořádných událostech a aby znali varovné signály?

Tato otázka uzavírá dotazníkové šetření a jejím cílem je zjistit, zda celá tematika informování o mimořádné události, znalost varovných signálů a poslouchání pokynů obyvatel ze strany záchranných složek, je obyvatelům blízká a považují ji za důležitou skutečnost.

Výsledek byl naprosto jednoznačný, 97% všech respondentů odpovědělo kladně.

Tab. 13: Myslíte si, že je důležité znát pokyny varovné signály?¹²¹

Odpověď	10-14	15-18	19-40	41-60	60+	Celkem	v %
Ano	36	36	21	25	12	130	97%
Nevím	2			2		4	3%
Celkem	38	36	21	27	12	134	100%

¹²⁰ Vlastní zpracování.

¹²¹ Vlastní zpracování

4.4 Shrnutí výsledků dotazníkového šetření

V prvním bloku otázek, který se zabýval tématem mimořádných událostí a varovných signálů, odpovídali všichni respondenti spíše správně. Pojem mimořádná událost je známá napříč všemi věkovými kategoriemi, přičemž nejvíce správných odpovědí měly skupiny dospělého obyvatelstva, jejichž úspěšnost se blížila 80%. Také informace týkající se hlavní koordinační role HZS při řešení mimořádných událostí, byla respondentům velmi dobře známá, téměř 70% odpovědělo správně. Tuto míru úspěšnosti snižovala skutečnost, že děti ze základní školy velmi často odpovídaly, že hlavní osobou při koordinaci mimořádné události má paní ředitel nebo paní ředitelka. Tato nevědomost pramení ze skutečnosti, že ve světě malých školáků je pan ředitel nejvyšší autoritou. Pokud však odhlédneme od tohoto výsledku, pak ostatní věkové skupiny odpovídaly téměř shodně a správně. HZS je tedy pro většinu obyvatel hlavní stěžejní koordinační a vedoucí složkou v případě vzniku mimořádné události.

V otázce týkající se doby a času spuštění zkoušky sirén byla úspěšnost správných odpovědí také vysoká. Téměř všechny věkové skupiny dospělého obyvatelstva věděly správnou odpověď, tedy „1. středa v měsíci“. Druhou nejčastější odpovědí byla odpověď „každou středu“. Nejvíce špatných odpovědí měly děti ze základní školy, nicméně i přesto se úspěšnost správné odpovědi pohybovala kolem 70%. Obdobná situace probíhala i v případě otázky, co znamená, když zazní zvukový signál ze sirény. Převážná část respondentů uvedla „zkoušku sirén a požární poplach“. Těsně za tímto výsledkem byla odpověď „vznik mimořádné události“. Je ale zajímavé, že tato odpověď byla až 3. v pořadí správných odpovědí napříč všemi věkovými kategoriemi. Lze konstatovat, že pokud zazní zvukový signál sirény, mají obyvatelé tento akustický signál spjatý pouze se zkouškou sirén či požárním poplachem. V dnešní době, kdy žijeme v mírovém stavu, nemají obyvatelé zvuk sirény spojený s bezprostředním nebezpečím.

Toto tvrzení podporuje i výsledek z následujících dvou otázek, které měly za cíl zjistit, zda obyvatelé dokážou tyto signály rozpoznat a pokud ano, zda vědí jak se zachovat. Pouze 58-60% respondentů uvádělo kladnou odpověď, což značí, že v současné době nejsou obyvatelé dostatečně připraveni zareagovat na varovné signály varující před nebezpečím. Nedostatečně informováni byli také senioři nad 60 let. Důvodem může být skutečnost, že tito obyvatelé jsou již delší dobu ze školských lavic, kde jim tyto informace byly předkládány pravidelně a důsledně, zároveň nepobírají

školení ani ze strany zaměstnavatele, a tedy v důchodovém čase jejich informovanost klesá.

Druhý blok otázek se týkal tématu evakuace. Respondenti měli na úvod vysvětlit pojem evakuace a 88% z nich vysvětlilo pojem správně. Velmi dobrého výsledku dosáhli také žáci základní školy, kterým se podařilo vlastními slovy často a správně pojem vysvětlit. Stejně úspěšní byli i středoškoláci a nejvyšší míru správných odpovědí mělo dospělé obyvatelstvo. Co se týče pravidel evakuace a obsahu evakuačního zavazadla, zde úspěšnost odpovědí klesla na 60-70%. Zejména děti nevěděly, jaká jsou evakuační pravidla, i přesto, že pojem evakuace znaly. Druhou skupinou, která odpovídala spíše negativně, byli senioři nad 60let.

Třetí blok otázek se věnoval zjištění zdrojů, ze kterých obyvatelé čerpají informace. Převážná většina odpovědí, tedy na hranici 70-80%, napříč všemi věkovými kategoriemi, se shodovala v tom, že informace čerpají nebo čerpali ve škole. Druhou nejčastější odpovědí byla rodina a třetí příčka patří internetu. Tento výsledek byl obdobný i pro analýzu dospělého obyvatelstva, ti také nejčastěji uváděli školu jako zdroj informací. Výsledek je tedy nezkreslen účastí žáků základních a středních škol, kteří logicky nemohou uvést například zaměstnavatele jako zdroj informací. Vzhledem k tomu, že však toto platí i napříč dospělým obyvatelstvem, lze se domnívat, že škola je největším zdrojem informací pro všechny obyvatele. Škola převýšila významně dokonce i internet a jiná média, což bylo velmi zajímavým výsledkem v dnešní době plné internetové a online komunikace. Oproti tomu letáčky a příručky se projeví jako naprosto neefektivní zdroj, který nedokáže oslovit dostatečnou část populace. Také rozhlas a rádio byly uváděny až na 4.-5. místě, hned po zaměstnavateli a internetu. Je evidentní, že rozhlas a rádio vnímají obyvatelé jako prostředek komunikace během mimořádné události, nicméně jako zdroj informování před vznikem mimořádné události, tedy ve fázi preventivně výchovné činnosti, vnímají spíše školu, rodinu a částečně internet.

V poslední části byli respondenti dotazováni na to, jaká je situace vzdělávacích programů v jejich obci. Většina respondentů nezaznamenala žádné vzdělávací aktivity na toto téma, a tato situace byla podobná ve všech typech obcí. 57% respondentů pak uvedlo, že městský úřad, škola či zaměstnavatel provedl nějakou formou vzdělávací program. Z výsledku je patrné, že úroveň vzdělávacích aktivit není dostatečná ve všech typech obcí nebo se nedaří dostatečně informovat či motivovat obyvatele k těmto

vzdělávacím aktivitám. 32% uvedlo, že neví, zda jsou tyto akce pořádány, což značí skutečnost, že se spíše nedaří obyvatele informovat o možnostech preventivně výchovné činnosti v jejich obci. Nepodařilo se prokázat hypotézu, že v obcích s nižším počtem obyvatel je úroveň informovanosti nižší než v obcích s větším počtem obyvatel. Respondenti odpovídali ve stejném duchu napříč jednotlivými skupinami stejně. Je možné konstatovat, že i v malých obcích působí HZS nebo dobrovolní hasiči, školy či školky, které se snaží vštípit dětem a studentům základy ochrany obyvatelstva a mimořádných událostí.

Poslední otázka se týkala důležitosti znalosti uvedené tematiky, znalosti varovných signálů a poslouchání pokynů záchranných složek. 97% všech respondentů odpovědělo, že je důležité, aby obyvatele byli informováni a aby byli schopni varovné signály vyhodnotit.

5 Diskuze a doporučení zvýšení informovanosti obyvatelstva

Výsledky lze shrnout tak, že obyvatele Ústeckého kraje mají vysoké povědomí o tom, co je mimořádná událost a jakou formou mohou být informováni o jejím vzniku. V obecných pojmech a základních pokynech jsou dobře informováni studenti ze středních škol i děti z 2. stupně základních škol. Převážná většina respondentů očekává, že v případě vzniku mimořádné události zazní zvukový signál ze sirény nebo místního rozhlasu, ostatní prvky varování a jiné formy informování nejsou tolik očekávány. Tato forma varování obyvatelstva je tedy stále aktuální a stále potřebná. V případě, že by byly tyto zdroje varování v budoucnu nahrazeny jinou formou v rámci technologického pokroku, pak by bylo nutné také pracovat na přeškolení obyvatelstva, ve kterých je současná forma varování silně zakořeněná.

Problém však je, že i přesto, že obyvatele očekávají a znají prvky koncového systému varování a vyrozumění, tak dále neznají další kroky – tedy co mají dělat v případě vzniku mimořádné události, a leckdy nedokážou rozpoznat, zda se jedná o reálné nebezpečí nebo jen zkoušku sirén. Téměř třetina respondentů nezná evakuační pravidla a ani obsah evakuačního zavazadla, přičemž méně informováni jsou senioři nad 60 let. Na tuto rizikovou skupinu by mělo být cíleno v rámci jejich přeškolení. U seniorů je nízká motivace pro to, aby své znalosti zdokonalovali, zřejmě protože téma

evakuace, mimořádných událostí a varovacích prvků, není v současné době tolik naléhavé. Zde se otevírá prostor pro téma, jak zvýšit jejich úroveň znalostí, popř. jak je motivovat na účasti již existujících vzdělávacích akcích, které mají k dispozici.

Pokud vznikne mimořádná událost, očekávají obyvatelé pokyny z rádia a rozhlasu, z čehož lze vyvodit jejich potřebu být informováni o dalších pokynech ze strany záchranných složek, spíše než aby sami podnikli okamžité kroky pro jejich sebe ochranu. Informování obyvatel během akutní fáze mimořádné události by mělo být tedy zásadním bodem koordinačních složek, i přesto, že se daří preventivně výchovnou činností obyvatele školit ještě před samotným vznikem události.

Nejčastějším zdrojem informovanosti se pro obyvatele stala škola. Tato odpověď významně převyšuje ostatní odpovědi a je tedy hlavním zdrojem informovanosti. Druhým zdrojem je rodina a třetím internet nebo besedy s HZS. Naopak nejméně atraktivním způsobem předávání informací jsou letáčky a příručky, i přesto, že zajímavou a přehlednou formou dokážou shrnout základní poznatky. Zde se nabízí prostor pro zlepšení formy distribuce letáků a příruček směrem k obyvatelům, dále prostor pro zlepšení motivování obyvatel k samostudiu či k účasti na dalších besedách a přednáškách. Vzhledem k tomu, že téměř všichni respondenti považují tuto problematiku za klíčovou, ale nemají ve svém městě dostatek vzdělávacích akcí nebo je nezaregistrovali, pak je toto zjištění možným tématem k diskuzi, jak vyrovnat vzniklou poptávku po informacích s její nabídkou ze strany orgánů státní správy a samosprávy.

Závěr

Práce si kladla za cíl zjistit míru informovanosti obyvatelstva o mimořádných událostech, a zejména pak nalézt zdroje, ze kterých obyvatelé informace čerpají. Prostřednictvím dotazníkového šetření bylo zjištěno, že klasický zdroj informování při vzniku mimořádné události, tedy Jednotný systém varování a vyrozumění, se ukázal být velmi dobře akceptován napříč všemi věkovými skupinami, jelikož obyvatelé tento systém znají a očekávají jeho působení při mimořádné události. Pokud se jedná o informování během preventivně výchovné činnosti, pak je nejefektivnějším zdrojem škola, a to napříč věkovými skupinami. Cíl práce, tj. zjištění míry informovanosti a nalezení efektivních zdrojů informování obyvatelstva o mimořádné události, byl splněn. Výsledky z dotazníkového šetření jsou dále předloženy k další diskuzi, jak docílit vyšší míry informovanost konkrétní skupiny obyvatel nebo na jaké zdroje informací by bylo vhodné se zaměřit tak, aby bylo jejich využití efektivnější.

Dalším přínosem práce je skutečnost, že obyvatelé považují tuto problematiku stále za klíčovou, nicméně nemají ke svému vzdělávání dostatečné podmínky – buď v jejich městech neprobíhá dostatečná preventivně výchovná činnost, nebo se spíše nedaří obyvatelům informaci ohledně konání těchto akcí předat, což napovídají výsledky, a tito obyvatelé se tedy nezúčastní, protože o vzdělávací akci neví.

Žáci základních škol a studenti středních škol mají vysoké povědomí o obecných pojmech, ale chybí jim znalosti v případě konkrétních postupů. I přesto lze tvrdit, že úroveň znalostí nejmladších dětí je, oproti očekávání, velmi vysoká. Oproti tomu senioři se jeví jako riziková skupina, a mělo by se tedy více pracovat na zlepšení jejich informovanosti. Třetím zjištěním je skutečnost, že škola je největším zdrojem informovanosti obyvatel, a to i přesto, že v současné době chybí konkrétní předmět zacílený na ochranu obyvatelstva. Lze tedy tvrdit, že současný způsob předávání informací dětem lze považovat za dostatečný.

V teoretické části byla uvedena základní témata k problematice informování obyvatelstva. Smyslem této kapitoly bylo sdělit legislativní a teoretický rámec celé problematiky a uvést kompetentní orgány a složky, zodpovědné za informování obyvatelstva. Obyvatelé by měli být srozuměni s tím, na koho se obrátit v případě vzniku mimořádné události, také jaké jsou kompetence dotčených orgánů a co se

očekává z jejich strany. Bez platného legislativního rámce by tato pravidla nešla aplikovat, proto bylo uvedení této problematiky do teoretického rámce naprosto klíčové.

Součástí tohoto teoretického rámce bylo i uvedení historického vývoje způsobu varování a vyrozumění obyvatelstva, kde se prokázala tendence pro stále zlepšování a zdokonalování celého systému. Pokud se bude sledovat průběh historie, pak si lze povšimnout skutečnosti, že se technologie odvíjí podle stavu společenské situace. V dobách nebezpečí válečného konfliktu je tlak na vývoj varovných prvků vyšší, v době klidu a míru se tlak na progres snižuje. Z tohoto zjištění se dá dále predikovat další trend v následném vývoji. V současné době žijeme v době míru, nicméně zvyšující se bezpečnostní riziko je patrné ve všech koutech světa. Teroristické útoky se nevyhýbají ani evropským státům, stejně tak kybernetické útoky, které zaujaly vysokou příčku na poli rizikových útoků, se nevyhýbají ani České republice.

V neposlední řadě je tu stále riziko jaderného zbrojení nejnebezpečnějších světových jaderných velmocí. Je tedy otázka, zda stále žijeme v mírovém soužití nebo se svět ocitl v tzv. „druhé studené válce“. Můžeme tedy očekávat, že tlak na zvyšování úrovně varovných prvků se bude stále zvyšovat, stejně tak tlak na spolupráci obyvatel se záchranými složkami a i na nové postupy a metody při záchraných a likvidačních pracích.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. AUTORSKÝ KOLEKTIV. *Ochrana člověka za mimořádných událostí*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, p.o., 2003, © Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 119 s. ISBN 80-86640-08-6.
2. FIALA, Miloš; VILÁŠEK, Josef. *Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2010, 208s. ISBN 978-80-246-1856-2.
3. JANÍČEK, P., MAREK, J. a kolektiv. *Expertní inženýrství v systémovém pojetí*. Praha: Grada Publishing, 2013, 592s. ISBN: 978-80-247-4127.
4. KRATOCHVÍLOVÁ, D. *Ochrana obyvatelstva*. Edice SPEKTRUM SPBI, Ostrava 2005, 140s. ISBN 80-86634-70-1.
5. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030*. Vyd. 1., Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, p.o., 2013, MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, [i.e. 2014]. 75s. ISBN 978-80-86466-50-7.
6. ŠILHÁNEK, Bohumil, DVOŘÁK, Josef. *Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, p.o., 2003, MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 176s. ISBN 80-86640-12-4.
7. VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ a SDRUŽENÍ POŽÁRNÍHO A BEZPEČNOSTNÍHO INŽENÝRSTVÍ. *Veřejná informovanost obyvatel*. In: *Sborník přednášek z konference Ochrana obyvatelstva 2006*. [online]: © Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství Ostrava: 2006, 370s. ISBN 80-86634-78-7. Dostupné na: http://www.spbi.cz/index.php?id_document=8311.
8. MRÁZEK, M. *Jak vznikl jednotný systém varování a vyrozumění obyvatel České republiky. Díl 1. Historie Varování obyvatel v letech 1929-1993*. [online]: Institut ochrany obyvatelstva, In: *The Science for Population Protection*, 3/2017. 9s. Dostupné na: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/36/306.pdf>.
9. ŠIMEK, T. *Možnosti využití Jednotného systému varování a vyrozumění v duchu dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám při mezinárodním ozbrojeném konfliktu*. [online]: Institut ochrany obyvatelstva, In: *The Science for Population Protection*, 1/2012, 12s. Dostupné na: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/12/93.pdf>.
10. ŠIMEK, T. *Tísňové informování obyvatelstva*. [online]: Institut ochrany obyvatelstva, In: *The Science for Population Protection*, 2/2016, [cit. 2019-02-07]. 11s. Dostupné na: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/32/247.pdf>.

Ostatní elektronické zdroje

1. HZS ČR ÚSTECKÉHO KRAJE. *Ochrana obyvatelstva. Pomoc školám*. [online]: © 2019 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. 2019, [cit. 2019-01-15]. Dostupné na: <https://www.hzscr.cz/clanek/hzs-usteckeho-kraje-menu-ochrana-obyvatelstva-pomoc-skolam.aspx>.
2. HZS ČR. *Varování obyvatelstva*. [online]: © 2019 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, [cit. 2019-02-07]. Dostupné na: <https://www.hzscr.cz/clanek/hzs-usteckeho-kraje-menu-ochrana-obyvatelstva-varovani-obyvatelstva.aspx>.
3. HZS ČR. *Roční zpráva o stavu požární ochrany za rok 2017 v Ústeckém kraji*. [online], 2007, Hasičský záchranný sbor České republiky. [cit. 2019-03-03], 57s. Dostupné na: <https://www.hzscr.cz/clanek/rocnizprava-o-stavu-pozarni-ochrany-za-rok-2017-v-usteckem-kraji.aspx>.
4. HZS ČR PRAHA. *Varování obyvatelstva*. [online]: © 2019 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, [cit. 2019-03-05]. Dostupné na: <https://www.hzscr.cz/clanek/varovani-obyvatelstva-323301.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>.
5. HZS ČR ÚSTECKÉHO KRAJE. *Ochrana obyvatelstva. Příručky*. [online]: © 2019 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. 2019, [cit. 2019-03-04]. Dostupné na: <https://www.hzscr.cz/clanek/hzs-usteckeho-kraje-menu-ochrana-obyvatelstva-prirucky.aspx>.
6. HZS ČR ÚSTECKÉHO KRAJE. *Semináře pro pedagogy základních škol na téma ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí*. [online]: © 2019 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. 2019, [cit. 2019-03-04]. Dostupné na: <https://www.hzscr.cz/clanek/seminare-pro-ucitele-zakladnich-skol-na-tema-ochrana-cloveka-za-beznych-rizik-a-mimoradnych-udalosti.aspx>
7. HZS ZLÍNSKÉHO A ÚSTECKÉHO KRAJE. *Hasiči pro školy*. [online]. ©HZS Zlínského a Ústeckého kraje, 2019, [cit. 2019-03-03]. Dostupné na: <https://www.hasiciproskoly.cz/uvod>.
8. MŠMT. *Pokyn MŠMT k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů*. č. j. 12 050/03-22. [online]: MSMT.cz, ze dne 4.3.2003., [cit. 2019-02-05]. Dostupné na www.msmt.cz/file/9649_1.
9. MV-GŘ HZS ČR. *Technické požadavky na koncové prvky varování připojované do jednotného systému varování a vyznění*. [online]: Sbíрка interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR - částka 24/2008 ve znění částky 13/2009. © 2019

- Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR Praha, [cit. 2019-02-07].
Dostupné na: <https://www.hzscr.cz/clanek/varovani-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>.
10. MV-GŘ HZS ČR. *Bojový řád jednotek požární ochrany – taktické postupy zásahu* [online]. © BŘ - ML č. 3/Ob, ze dne 2.12.2011, [cit. 2019-19-03]. Dostupné na: <https://storage.pozary.cz/article/4/f/4fcc6b115f1aa/obr4fcc6b59bcf58.pdf>.
  11. OBEC HOŠTĚRÁDKY. *Varování a vyrozumění obyvatelstva* [online]: Obec Hoštěradky-Řešov. 2019, [cit. 2019-01-05]. 4s. Dostupné na: hosteradky-resov.cz/assets/File.ashx?id_org=4570&id_dokumenty=4189.
  12. OČMU. *Ochrana člověka za mimořádných událostí*. [online]. ©Centrum pro bezpečný stát, z.o., 2019, [cit. 2019-03-03]. Dostupné na: <https://www.ocmu.cz/>.
  13. PORTÁL KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ. *Způsob varování a vyrozumění obyvatelstva*. [online]: © 2019 Ústecký kraj, [cit. 2019-01-30]. Dostupné na: <https://pkr.kr-ustecky.cz/pkr/zpusob-varovani-a-vyrozumeni-obyvatelstva/>.
  14. SHČMS. *Materiály ke stažení*. [online]: © 2019 Sdružení dobrovolných hasičů Čech, Moravy a Slezska. 2019, [cit. 2019-03-04]. Dostupné na: <https://www.dh.cz/index.php/usek-ochrany-obyvatelstva/preventivne-vychovna-cinnost/materialy-ke-stazeni>.
  15. SOUČEK, M. *Information Science* [online]. Praha: UK UISK, 2015, 111s., [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <http://www.informacniveda.cz/article.do?articleId=1130>.
  16. VZDĚLÁVÁNÍ ČLENŮ SH ČMS. *Manuál pro přípravu techniků OO. Varovný signál*. [online]: © SH ČMS 2014, [cit. 2019-02-07]. Dostupné na: <https://www.vzdelavani-dh.cz/publicCourse?id=61&head=135&subhead=363>.
  17. ÚSTECKÝ KRAJ. *Krizové situace. Co dělat když?* [online]. © Ústecký kraj, 2019, [cit. 2019-03-03]. Dostupné na: <http://www.kr-ustecky.cz/co-delat-kdyz/ms-204729/p1=204729&p3=0>.
  18. ÚSTECKÝ KRAJ. *Portál krizového řízení*. [online]. © Ústecký kraj, 2019, [cit. 2019-03-03]. Dostupné na: <https://pkr.kr-ustecky.cz/pkr/>.
  19. ÚSTECKÝ KRAJ. *Správní členění. Správní obvody s rozšířenou působností*. [online], 2019, Ústecký kraj. [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.kr-ustecky.cz/spravni-cleneni/d-850735>.
  20. ÚSTECKÝ KRAJ. *Koncepce požární ochrany Ústeckého kraje*. [online], 2007, Hasičský záchranný sbor České republiky. [cit. 2019-02-25], 39s Dostupné na: https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1669455.

21. MV – GŘ HZS ČR. *Statistická ročenka 2017 ČR*. [online], Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, p.o., 2018, [cit. 2019-02-25], 44s., Dostupné na: file:///C:/Users/wena/Downloads/ro%C4%8Denka_2017%20(2).pdf.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ze dne 1. ledna 1993. Ústava České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, částka 1/1993.
2. ČESKO. Usnesení č. 2/1993 Sb., ze dne 1. ledna 1993. Usnesení předsednictva České národní rady o Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, částka 1/1993.
3. ČESKO. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., ze dne 29. května 1998. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 1998, částka 39/1998.
4. ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ze dne 1. července 1986. In: *Sbírka zákonů České a Slovenské federativní republiky*. 1985, částka 34/1985.
5. ČESKO. Zákon č. 224/2015 Sb., Zákon o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), ze dne 1. října 2015. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2015, částka 93/2015.
6. ČESKO. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ze dne 1. ledna 2001. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2000, částka 73/2000.
7. ČESKO. Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně některých zákonů, ze dne 4. července 2001. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2001, částka 87/2001.
8. ČESKO. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a změně některých zákonů (krizový zákon), ze dne 1. ledna 2001. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 73/2000.
9. ČESKO. Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ze dne 1. ledna 2001. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2000, částka 73/2000.

10. ČESKO. Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon, ze dne 1. ledna 2002. *In: Sběrka zákonů České republiky, 2001, částka 98/2001.*
11. ČESKO. Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru, ze dne 1. ledna 2016. *In: Sběrka zákonů České republiky, 2015, částka 135/2015.*
12. ČESKO. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ze dne 5. září. 2001. *In. Sběrka zákonů České republiky, 2001, částka 127/2001.*
13. ČESKO. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, ze dne 22. srpna 2002. *In. Sběrka zákonů České republiky, 2002, částka 133/2002.*
14. ČESKO. Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., Nařízení vlády k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ze dne 1 ledna 2001. *In: Sběrka zákonů České republiky, 2000, částka 132/2000.*

Seznam příloh

Příloha 1: Formulář dotazníku

Seznam zkratk

EKPV:	Elektronické koncové prvky varování
ES:	Elektronické sirény
HZS:	Hasičský záchranný sbor
IZS:	Integrovaný záchranný systém
JSVV:	Jednotný systém varování a vyrozumění
MIS:	Místní informační systémy
MŠMT:	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MVČR:	Ministerstvo vnitra České republiky
MV- GŘ HZS ČR:	Ministerstvo vnitra – Generální ředitelský Hasičského záchranného sboru České republiky
OPIS GŘ HZS ČR:	Operační a informační střediska Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
OPIS HZS:	Operační a informační střediska Hasičského záchranného sboru České republiky
OPIS IZS:	Operační a informační střediska integrovaného záchranného systému
SHČMS:	Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

Seznam obrázků, grafů a tabulek

Seznam obrázků

- Obr. 1: Základní právní rámec v ochraně obyvatelstva
- Obr. 2: Silné a slabé stránky v ochraně obyvatelstva
- Obr. 3: Rotační siréna a elektronická siréna
- Obr. 4: Charakteristiky signálů pro elektrické rotační sirény
- Obr. 5: Charakteristiky signálů pro elektronické sirény
- Obr. 6: Poplachové sirény z 30. let 20. století
- Obr. 7: Pneumatický siréna SIGNÁL
- Obr. 8: Správní obvody s rozšířenou působností
- Obr. 9: Požáry v období 2008-2017

Seznam tabulek

- Tab. 1: Popište pojem „mimořádná událost.“
- Tab. 2: Kdy probíhá zkouška sirén?
- Tab. 3: Jaký je rozdíl mezi signály?
- Tab. 4: Pokud byste slyšeli sirénu, poznali byste, o který signál se jedná?
- Tab. 5: Víte, co máte dělat, pokud zazní signál „Všeobecná výstraha“?
- Tab. 6: Znáte pojem „evakuace“?
- Tab. 7: Znáte pravidla evakuace?
- Tab. 8: Víte, co je obsahem evakuačního zavazadla?
- Tab. 9: Napište čísla tísňového volání
- Tab. 10: Na jaké číslo zavoláte, potřebujete-li pomoci od HZS?
- Tab. 11: Zaznamenali jste vzdělávací programy ve Vašem městě?
- Tab. 12: Provádí městský úřad, škola či zaměstnavatel vzdělávací programy?
- Tab. 13: Myslíte si, že je důležité znát pokyny varovné signály?

Seznam grafů

- Graf 1: Genderové rozlišení
- Graf 2: Věkové rozlišení
- Graf 3: Vzdělanostní rozlišení
- Graf 4: Počet obyvatel v obci
- Graf 5: Kdo má na starosti organizaci v případě vyhlášení mimořádné události?
- Graf 6: Co znamená, když uslyšíte signál sirény?
- Graf 7: Jakým způsobem se dozvíte o vzniku mimořádné události?
- Graf 8: Základní prostředky varování obyvatel.
- Graf 9: Co byste dělali v případě rozsáhlé povodně?
- Graf 10: Co byste dělali v případě zemětřesení?
- Graf 11: Co byste dělali v případě úniku nebezpečných látek?
- Graf 12: Odkud jste se dozvěděli informace ohledně tématu sirén?
- Graf 13: Odkud jste se dozvěděli informace ohledně tématu evakuace?
- Graf 14: Odkud jste se dozvěděli informace ohledně tématu mimořádných událostí?
- Graf 15: Účastnili jste se přednášek a besed na téma mimořádných událostí?

Příloha 1: Formulář dotazníku

DOTAZNÍK na téma:

INFORMOVANOST OBYVATELSTVA O MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTECH

1. Jste:

- muž
 žena

2. Váš věk je:

- do 15 let
 15-18 let
 19-40 let
 41-60 let
 60 let a více

3. Bydlíte v obci s počtem obyvatel:

- do 1000 obyvatel
 1 001-10 000 obyvatel
 nad 10 000 obyvatel

4. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání je:

- Učím se na základní škole
 Základní vzdělání
 Střední odborné vzdělání
 Středoškolské
 Vysokoškolské

5. Popište, prosím, co pro Vás znamená pojem "mimořádná událost".

---

6. Jakým způsobem se vzniku o mimořádné události dozvíte?

- Siréna
 Rozhlas
 Televize
 Internet
 Od sousedů

7. Kdo má na starosti organizaci záchranných a likvidačních prací na místě zásahu v případě vyhlášení mimořádné události?

- Hasičský záchranný sbor (HZS)
 Pan ředitel / paní ředitelka
 Nadřízený v zaměstnání

8. Co znamená, když uslyšíte signál sirény? Možno uvést více odpovědí.

- Ukončení pracovního dne pro sloužící hasiče
 Zkouška sirén
 Požární poplach
 Vznik nebo hrozba mimořádné události
 Nevím

9. Kdy probíhá zkouška sirén? Prosím uveďte:

---

10. Jaký je rozdíl mezi signálem "Požární poplach", "Zkouška sirén" a signálem "Všeobecná výstraha"?
- Signál "všeobecná výstraha" je jediným varovným signálem pro vznik či hrozbu mimořádné události
  - Rozdíl není žádný - všechny mají za cíl varovat obyvatele
  - Nevím
11. Pokud byste slyšeli sirénu, poznali byste, zda se jedná o "Zkoušku sirén", "Požární poplach" nebo "Všeobecnou výstrahu"?
- Ano
  - Ne
12. Kde jste se dozvěděli informace ohledně sirén? Možno uvést více odpovědí.
- Na besedách Hasičského záchranného sboru (HZS) / na webu HZS
  - Ve škole
  - Od rodiny
  - Od zaměstnavatele
  - Z internetu a televize
  - Z rádia, z rozhlasu
  - Z letáčků a příruček
  - Nikde
13. Víte, co máte dělat, pokud zazní siréna "Všeobecná výstraha"?
- Ano
  - Ne
14. Uveďte, co patří do základních prostředků varování. Možno více odpovědí.
- Elektronické sirény
  - Rotační siréna
  - TV, radio
  - Rozhlas
  - SMS zpráva

15. Znáte pojem "evakuace"? Pokud ano, prosím stručně vysvětlete:
- Ano _____
 Ne
16. Znáte pravidla evakuace?
- Ano
 Ne
17. Víte, co je obsahem evakuačního zavazadla?
- Ano
 Ne
18. Víte, jaké jsou zásady při opuštění bytu v případě evakuace?
- Ano
 Ne
19. Kde jste se dozvěděli informace ohledně evakuace, opuštění bytu a evakuačního zavazadla?
Možno uvést více odpovědí:
- Na besedách Hasičského záchranného sboru (HZS) / na webu HZS
 Ve škole
 Od rodiny
 Od zaměstnavatele
 Z internetu a televize
 Z rádia, z rozhlasu
 Z letáčku a příruček
 Nikde
20. Co byste dělali v případě zemětřesení? Možno uvést více odpovědí:
- Poslouchám pokyny z rozhlasu a rádia
 Zůstanu na místě v budově
 Schovám se do sklepa
 Uteču ven na volné prostranství
 Nevím
 Zachovám se jinak (prosím popište)
-
21. Co byste dělali v případě rozsáhlé povodně? Možno uvést více odpovědí:
- Poslouchám pokyny z rozhlasu a rádia
 Zůstanu na místě v budově
 Schovám se do sklepa
 Uteču ven na nejvyšší místo
 Nevím
 Zachovám se jinak (prosím popište)
-
22. Co byste dělali v případě úniku nebezpečných látek? Možno uvést více odpovědí:
- Nevím
 Utěsním okna a dveře
 Utíkám z nebezpečného místa pryč proti směru větru
 Poslouchám pokyny z rozhlasu a rádia
 Zachovám se jinak (prosím popište)

23. Kde jste se dozvěděli informace, jak se zachovat v případě požáru, zemětřesení a jiné mimořádné události? Možno uvést více odpovědí:

- Na besedách Hasičského záchranného sboru (HZS) / na webu HZS
- Ve škole
- Od rodiny
- Od zaměstnavatele
- Z internetu a televize
- Z rádia, z rozhlasu
- Z letáčků a příruček
- Nikde

24. Jaká znáte čísla tísňového volání? Prosím uveďte:

---

25 Účastnili jste se přednášek a besed na téma mimořádných událostí?

- Ne, nikdo mi jí nenabídl
- Ne, byla mi nabízena, ale nemám zájem
- Ano, v zaměstnání
- Ano, ve škole
- Ano, jinde (prosím uveďte kde)

---

26. Na jaké číslo zavoláte, potřebujete-li pomoci od Hasičského záchranného sboru?

- 150
- 155
- 158
- 112

27. Zaznamenali jste vzdělávací programy ohledně mimořádných událostí ve Vašem městě?

- Ano
- Ne

28. Provádí městský úřad, škola či zaměstnavatel vzdělávací programy, besedy a přednášky na téma mimořádné události?

- Ano
- Ne
- Nevím

---

29. Myslíte si, že je důležité, aby občané znali pokyny, jak se zachovat při mimořádných událostech a aby znali varovné signály?

- Ano
- Ne
- Nevím

Děkuji za Váš čas.